Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 331 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 (Ն. Տ.) 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 4 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ · երկու անգամի համար 2 ղրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ ։

Թղթակցութեանց վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտ է ուղղել

Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի, ԹՈՒՐԳԻՒԱՅՈՒՆ. Գալաթիա, Նորատունկեան խան, իսկ դրամականներն Տնօրէնութեան հասցէին։

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده {ارهولك} غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար Տարեկան ղահեկան արծաթ..........200
» » Վեցամսեայ » »..........100
» » Եռամսեայ » »..........50
Գաւառաց համար և տեղական Թղթատարով տարեկան » »..........240
Գաւառաց համար և տեղական Թղթատարով վեցամսեայ » »..........120
Օտար երկիրներ Տարեկան Ֆրանք..........56
» » Վեցամսեայ »..........28

Դուրս զրկուած լրագրոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան զրկուած և հրատարակուած գրութիւն ետ չ'տրուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԹԷՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Գարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Փետրուարի վերջը Միացեալ Ընկերութիւնք պիտի տան իրենց տարեկան պարահանդէսն ։ Արդէն Տնօրէն Խորհուրդը շատ ջանաց գտնել հասոյթի ուրիշ աղբիւր մը և պարահանդէս տալու սովորութիւնը մի կողմ թողուլ՝ բարոյական, տնտեսական և առողջապահական կարգ մը նկատումներով, զորս ամեն ոք կը յարգէ ։ Բայց Ընկերութեան այժմու վիճակին մէջ, երբ սովորական եկամուտէն մի քանի հարիւր ոսկւոյ պակաս մը աղետալի հետեւանք կրնայ ունենալ, դիւրին է մակաբերել թէ Տնօրէն Խորհուրդը չէ ուզած պատասխանատուութեան ներքեւ մտնել, հասոյթի նոր եղանակ մը փորձելով, որ գուցէ պարահանդէսին չափ արդիւնաւոր չլինի ։ Տարրական սկզբունք մ'է թէ, վարչութիւնք հասոյթի աղբիւրներու մասին փոփոխումներ չեն կրնար ընել նիւթական տագնապի ատեն, և յայտնի է թէ Միացեալ Ընկերութիւնք այդպիսի նիւթական տագնապի մը մէջ են հիմա ։ Պարահանդէս չտալով եկամտի տարբեր միջոց մը կարելի է փորձել երբ արդէն տագնապէն ազատի Ընկերութիւնը, կամ երբ ստանայ կատարեալ ապահովութիւն մը թէ, տարբեր աղբիւր մը նոյնչափ արդիւնաւոր պիտի լինի նիւթապէս որչափ տարեկան պարահանդէսն ։ Այս ապահովութիւն առ այժմ կը պակսի Տնօրէն Խորհրդին · ուստի, ամեն բանէն առաջ Միացեալ Ընկերութեանց կրթական հանրօգուտ ձեռնարկին յաջողման փափաքող անձինք անշուշտ չպիտի վշտանան տեսնելով թէ Տնօրէն Խորհուրդն որոշած է պարահանդէս մը տալ անցեալ տարւոյ պէս։

Այս պարահանդէս ամեն տարի թէ՛ հասարակութեան և թէ՛ ազգային մամլոյն առիթ կ'ընծայէ ակնարկ մը նետելու Միացեալ Ընկերութեանց գործին վրայ ։ Միացեալ Ընկերութիւնք ունին այժմ 30 վարժարաններ, յորս կը դաստիարակուին 2,000 աշակերտք և 350 աշակերտուհիք(*)։ Կեդրոնական և գաւառային ծախուց համագումարն է տարին իբր 3,000 ոսկի ։ Գործածուած պաշտօնէից թիւն է, թէ՛ ի Կ. Պոլիս և թէ՛ ի գաւառս, իբր 100 հոգի։—Բաղդատութեան փոքրիկ կէտ մ'ունենալու համար, անօգուտ չէ գիտնալ թէ, (ըստ այս տարւոյ Օրացոյցին), մայրաքաղաքիս մէջ ունինք ընդամէնն 41 թաղային վարժարաններ, յորս կ'աշակերտին 3,404 ուսանողք և 2,109 ուսանողուհիք, և որոց համար եղած ծախուց գումարն է իբր 10,000 ոսկի ։

Վերջերս ինչ ինչ քննադատութիւնք երեւցան Միացեալ Ընկերութեանց վարժարաններու վիճակին վրայ ։ Մենք հեռի ենք Ընկերութեան վիճակն ըստ ամենայնի գոհացուցիչ նկատելէ · ընդհակառակն, գիտենք թէ այդպիսի ձեռնարկ մը, իւր յարակից դժուարութեամբք, չկրնար թերութիւններէ զերծ լինել, և տեղեկութիւն ունինք թէ, այլ և այլ կէտերու վրայ, Ընկերութեան գաւառային հաստատութիւնք բարւոքման կը կարօտին ։ Միւս կողմէ, կը կարծենք սակայն թէ, արդարութեան պարտք մ'է իրողութիւնները չխեղաթիւրել, և յետոյ, աչքէ չվրիպեցունել այն ծառայութիւններ զորս ցարդ Միաց. Ընկերութիւնք մատուցած են Ազգին ։

Ո՞չ ապաքէն արդարութեան հակառակ է՝ լուրջ կարծուած քննադատի մը հետ՝ ախոռի նմանցնել Ընկերութեան գաւառային վարժարաններն ընդհանրապէս։ Բայց վերջին մէկ երկու տարւոց մէջ իսկ, այլ և այլ տեղեր, ինչպէս Մուշ, Հազզօ, Պարինջ, Ռոհուան, Տէհ, Սղերդ, Խարակոնիս, Միաց. Ընկերութիւնք իրենց աշակերտաց համար նոր վարժարաններ շինած են, և միացումէն առաջ, ուրիշ տեղեր, երեք ընկերութիւնք զատ զատ կառուցած են կրթական յատուկ շէնքեր, որք ախոռի չեն նմանիր անշուշտ։ Սակայն, փափաքելի էր որ Ընկերութեան 30 վարժարանաց ամենքն ալ յատկապէս դպրոց լինելու համար կառուցուած գեղեցիկ և ընդարձակ շէնքեր լինէին ։ Բայց դրամի և տեղային օժանդակութեան խնդիր մ'է այս ։ Արդ, յայտնի է թէ Ընկերութեան նիւթական վիճակը ձեռնտու չէ ամեն տեղ դպրոցներ շինելու, և շատ տեղեր գիւղացիք ա՛յնչափ անհոգ են ի մասին կրթութեան իրենց զաւակաց, որ զանոնք պատշաճ շէնքերու մէջ ամփոփելու համար Ընկերութեան ջանքերուն բնաւ չեն նպաստեր ։ Մնաց որ, այս գիւղացիք իրենք եւս շատ տեղեր ախոռէ տարբեր բնակարաններ ունենալու պէտք չեն զգար ։

Եւ աստ է, յիրաւի, Միացեալ Ընկերութեանց գործին դժուարագոյն մասն։ Անոնք կը գործեն գիւղացի, խեղճ, աղքատ և տգէտ ժողովրդոց մէջ, որք դպրոց բնաւ չեն տեսած և գաղափար իսկ չունին կրթութեան վրայ ։ Շատեր հայերէն ալ չեն գիտեր, և ուրեք ուրեք, թերեւս եկեղեցի իսկ չունին ։ Անշուշտ կը սխալինք եթէ այսպիսի ժողովրդոց մէջ բացուած դպրոցներու վիճակը չափենք Թուրքիոյ մեծ քաղաքաց դպրոցներու վիճակովը ։ Միացեալ Ընկերութիւնք եթէ միայն դպրոցի ու կրթութեան գաղափարին վարժեցնէին այդ խեղճ գիւղացիներ, եթէ միայն հասարակ ընթերցանութիւն, հայերէն հասկնալ և քիչ մը գրել սովրեցնէին անոնց, մեծ գործ մը կատարած պիտի լինէին արդէն, և չի կրնար ուրացուիլ թէ, շատ տեղեր, այս պարզ հիմնադրէ քիչ մ'աւելի գործ կատարած են ու կը կատարեն ։ Այսպիսի վայրերու մէջ, Միացեալ Ընկերութեանց մատուցած ծառայութեան վրայ գաղափար մ'ունենալու համար, գիւղացի մանկտւոյն դրապէս ուսած ուսմունքը միայն նկատելու չենք, այլ նաեւ Ընկերութեան ձեռօք բացուած վարժարաններու յառաջ բերած բարոյական ազդեցութիւնն, որ՝ ամեն խոհուն Հայու համար՝ յոյժ գնահատելի առաւելութիւն մ'է անշուշտ։ Այն զգացումն միայն թէ, իրենց վրայ մտածող հայ ժողովուրդ մը կայ, թէ Կ. Պոլսոյ մէջ ազգային կեդրոն մը կայ, ուստից Միացեալ Ընկերութիւն անուամբ մարմին մը իրենց կրթական պէտքերը կը հոգայ, այս գիտակցութիւն միայն՝ կ'ըսենք՝ ինքնօգնութեան և համերաշխութեան հրաշալիք կարող է գործել Հայաստանի, Բրդաստանի և Կիլիկիոյ այս հեռաւոր անկիւններու մէջ ։ Լոկ խօսք մը չէ այս · փորձը շատ տեղեր տեսնուած է։ Գիւղացիներ, ուրեք ուրեք, իրենց ջանքերն ու զոհողութիւնները միացուցած են Ընկերութեան ջանքերուն հետ, և շատ գովելի արդիւնք ձեռք բերուած են։ Գաւառային լրոց ընթերցող մը այս ուղղութեամբ շատ մը կարեւոր իրողութիւններ կարող է յիշել։

Պէտք չէ որ աչք գոցենք Միացեալ Ընկերութեանց թերութեանց վրայ։ Այն համակրանք զոր կը տածենք ազգային այս կարեւորագոյն մարմնոյ գործունէութեան՝ պարտի մեզ զմեզ՝ օգտակար դիտողութեամբք ու խորհուրդներով միշտ խթան և օգնական լինելու նմա։ Բայց պէտք չէ որ մեք զմեզ խաբենք՝ չափազանց պահանջումներ ընելով։ Դրապէս կրնա՞նք միթէ մեծամեծ ակնկալել կրթական ձեռնարկէ մը, երբ Հայաստանի, Բրդաստանի և Կիլիկիոյ այս անծանօթ և գրեթէ անանուն վայրաց մէջ դաստիարակի պաշտօն վարող անձեր 3–400 ղրուշի ամսական միայն կրնան ստանալ, և անոնց մէջ ամենէն աւելի թոշակ ստացողն, (Ընդհանուր Տեսուչն ի բաց առեալ,) ամսական 600 ղրուշէ աւելի չունի։ Այսպիսի թոշակներով կարելի՞ է միթէ առաջին և մինչեւ իսկ երկրորդ կարգի ուսուցիչներ ղրկել, Կ. Պոլսէ 20–30 օր հեռի տեղեր պաշտօն վարելու, ամեն տեսակ զրկումներով։ Պէտք չէ առարկել թէ գիւղերու մէջ ապրուստն աժան է։ Հեռի տեղ մը, պանդխտութեան մէջ, պաշտօն վարելու համար, մարդ իւր գտնուած տեղէն աւելի թոշակ կը պահանջէ միշտ։ Ասոր հակառակ, երբ Միացեալ Ընկերութիւնք, իրենց տրամադրութեան ներքեւ գտնուած անձուկ միջոցներով, 300է մինչեւ 600 ղրուշի համեստագոյն թոշակով միայն կրնան ուսուցիչներ ղրկել իրենց վարժարաններ, ամեն անոնք որ անկեղծապէս փափաքող են այս վարժարանաց յառաջդիմութեան՝ պիտի ընդունին հարկաւ թէ առաջին հարկաւոր բանն է նիւթական աւելի մեծ միջոցներ ընձեռել Ընկերութեան, որպէս զի լաւ թոշակ և հետեւապէս աւելի ձեռնհաս ուսուցիչներ կարենայ գործածել ամեն ուրեք։ Դարձեալ, երբ կարգ մը գիւղային դպրոցներու համար տարին 25–30–40 ոսկիէ աւելի ծախք չի կրնար լինել, ո՛չ ոք իրաւունք կ'ունենայ մեծ արդիւնք ակնկալելու այդպիսի դպրոցներէ։

Միացեալ Ընկերութեանց պէս հաստատութեան մը մէջ բարւոքում մուծանելու համար ամենէն առաջ պէտք եղածն է Դրամ։ Յայտնի կ'երեւի թէ գործը շատ կէտերու մէջ թերի է, գըլխաւորապէս դրամի պակասութեան պատճառաւ ։ Բարւոքումներ պահանջել լաւ է · բայց լաւագոյն է նախապէս ընձեռել բարւոքման միջոցներն ։ Ահա՛ այս մտածմամբ, յոյժ բաղձալի է որ առաջիկայ պարահանդէսն յաջողութեամբ պսակուի, և սովորականէն առաւել արդիւնաւոր լինի նիւթապէս ։ Պէտք չէ որ Միացեալ Ընկերութեանց Պարահանդէսը նուազ արդիւնաւոր լինի քան մեր Հայ–Կաթոլիկ եղբարց պարահանդէսն, որ 1,000 ոսկւոյ զուտ հասոյթ տուած է։

Գիտենք թէ շատ բարեսէր և կրթասէր ազգայիններ ո՛չ թէ պարահանդէսի այլ Ընկերութեան կրթական գործոյն համար տարեկան նուէր մ'ընելու գովելի սովորութիւնն ունին ։ Այս նուէրներն այս տարի առաւել առատութեամբ տալու մեծ պէտք մը կայ, երբ կը տեսնենք թէ, ամենայն խնայութեամբ հանդերձ, Ընկերութիւնն այս տարի 300 ոսկւոյ չափ բաց մ'ունի, որ բացառիկ հասոյթով մը միայն կրնայ գոցուիլ։ Իւր ելմտացոյցի մէջ բաց ունեցող Վարչութենէ մը պահանջել բարւոքումներ որք ի հարկէ ծախքի կարօտ են, ո՞չ ապաքէն անարդարութիւն և անխոհեմութիւն է միանգամայն ։

Այս առթիւ չենք կրնար անյիշատակ անցնիլ Միացեալ Ընկերութեանց անունն օտարազգեաց մէջ եւս տարածելու գովելի ձեռնարկ մը, զոր անցեալները ծանուցինք։ Հայազգի ազնիւ երիտասարդ մը, Ապրօ Բագրատունի իշխանն, յաջողած է Իտալիոյ մէջ Իտալացիներէ հանգանակել 1,000 ֆրանքի գումար մը, ի նպաստ Միացեալ Ընկերութեանց, և յոյս ունի շարունակելու զայս հանգանակութիւն ։ Գումարն ո՛րչափ ալ համեստ լինի, սկզբնաւորութիւնը գովելի է, և հետեւութեան արժանի է Ապրօ իշխանին ընթացքն ։ Առանձին շնորհակալութեան արժանի են այն Անգլիացիք, Իտալացիք և այլ օտարազգիք, որք այլ և այլ առիթներով նիւթապէս օգնած են անունն իսկ հազիւ իրենց ծանօթ ազգի մը այս կրթական ձեռնարկութեան ։ Օտարներու այս ընթացքը խրախոյս մը պէտք է լինի մեզ։ Ամենս ալ միջոց ունինք մեր գտնուած շրջանակին մէջ օգտակար ծառայութիւն մ'ընելու ի նպաստ ազգային ընկերութեանց երեցագոյնին, բայց մանաւանդ օտարաբնակ ազգայնոց համար կը յուսանք թէ Ապրօ իշխանին օրինակն ապարդիւն չպիտի լինի ։

(*) Աղջկանց դպրոցները կը մատակարարուին Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութեան ծախիւք, որ առ այս պէտք եղած գումարն ամեն տարի կը վճարէ Միացեալ Ընկերութեանց ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳՈՒԹԵԱՆՑ ԿՌԻՒՆ ԱՒՍՏՐԻԱ

Անցեալ օր կը խօսէինք Աւստրօ-Հունգարական Տէրութեան Աւստրիական մասին Սլաւաց ձգտումներուն վրայ ։ Կը բացատրէինք թէ ինչպէս Աւստրիոյ հարաւային գաւառաց մէջ բնակող Սլաւոնք կը ջանան զատ սլաւոնական նահանգ մը կազմել և իրենց յատուկ ինքնօրինութիւն մ'ունենալ ։

Բայց սլաւական խլրտումներ պակաս չեն նոյն Տէրութեան Հունգարական մասին մէջ եւս ։ Եթէ Սլաւոնաց պահանջումներն հոգ կը պատճառեն Աւստրիացւոց, Խրուատաց ծայրայեղ պահանջումներն ևս բաւական կը զբաղեցնեն Մաճառները ։

Խրուատ ազգասիրաց կուսակցութիւնն, ընդ առաջնորդութեամբ Տօքթ. Սդարսեւիչի, կը պահանջէ Խրուատիոյ այժմու նահանգային ինքնօրինութենէն աւելի բան մը, և իւր ծայրայեղութեամբք չի դադրիր գայթակղալից տեսարաններ յարուցանել Ակրամի Նահանգային Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ ։

Այս կուսակցութեան նպատակն է Աւստրօ-Հունգարական երկակի դրութիւնը վերածել երրեակ դրութեան մը, յորում, Աւստրիական Կայսրութեան և Հունգարական Թագաւորութեան հանդէպ, պիտի կազմուի Սլաւական Թագաւորութիւն մը, որ պիտի բաղկանայ Խրուատիայէ, Եսկլաւոնիայէ, Դալմատիոյ սլաւաբնակ մասէն և Սլաւոն տարրէ բնակուած գաւառներէն, որոց պիտի յարին նաեւ Պոսնիոյ և Հերսէկի սլաւ գաւառներն, իբրեւ սահմանակից ու ցեղակից։ Հունգարական կառավարութիւնը միայն Ակրամի ժողովոյն և Բէշդայի Խորհրդարանին մէջ չէ որ սլաւական թշնամութեան կը բախի · խրուատ կղերը (կաթոլիկ) Բէշդայի կառավարութեան դէմ դժուարութիւններ կը յարուցանէ (*), և Խրուատիոյ եպիսկոպոսը, Դեր. Ստրոսմայեր, այս պահուս իսկ յայտնապէս կռուոյ մէջ է իւր երկրին իշխանութեան հետ ։

Աւստրօ-Հունգարական երկակի դրութեան անվթար պահպանման փափաքող գերմաներէն և հունգարերէն լրագրեր մտահոգութեամբ կը տեսնեն այս խլրտումներ։ Կը պարսաւեն կաթոլիկ Սլաւութեան շարժումներն, և կը դանդատին Պապական իշխանութեան ընթացքէն, որ կ'ուզէ Սլաւ Միապետութեան մը վերածել զԱւստրիան կաթոլիկ Սլաւաց ոյժերն համախմբելով Փրանձ Եօզէֆ Կայսեր գահուն շուրջ ։ Այս ընթացքով, կ'ըսեն, Աւստրիա տակաւ պիտի կորուսանէ գերմանական Տէրութեան մը հանգամանքն, և հետզհետէ պիտի դառնայ Սլաւ Տէրութիւն մը, ի մեծ դժգոհութիւն իւր ազատամիտ գերմանացի հպատակաց։ Ասոնց խօսքին նայելով, Հռոմայ Աթոռն է որ կը գրգռէ Աւստրիոյ սլաւ հպատակներն, իբրեւ նպատակ ունենալով այնպիսի կազմակերպութիւն մը տալ կաթոլիկ-սլաւ աշխարհին, որ կարող լինի Ռուսիոյ դէմ յարուցանել զայն ։ Չէ մոռցուած թէ Բեդրոսպուրկի կառավարութիւնն ո՛րչափ կնճռոտ խնդիրներ ու վէճեր ունեցած է Հռոմայ Աթոռոյն հետ։ Վերջերս իսկ, Վատիկան աւստրական հողին վրայ, ի Պուքովինա, կաթոլիկ եպիսկոպոսութիւն մը հաստատեց, ենթարկելով զայն Վարշաւիոյ արքեպիսկոպոսական աթոռոյն, և այս նորութիւն քիչ տհաճութիւն չպատճառեց ռուսական կառավարութեան։ Զարին կառավարութիւնը գոհութեամբ չի տեսներ նաեւ Սլաւութեան Կիւրեղ և Մեթոտիոս երկու Առաքելոց հազարամեակին մըրձենալը, զոր կ'երեւի թէ Աւստրօ-Հունգարիոյ կաթոլիկ-Սլաւք օրթոտոքս-Սլաւ Կայսրութեան դէմ ցոյց մը լինելու կերպիւ կը պատրաստուին տօնել խուռներամ բազմութեամբ և արտասովոր ամեւով մը ։

Ինչպէս կ'երեւի, Աւստրիոյ հպատակ ազգութեանց ներքին կռիւներն ու խլրտումները չեն կրնար ազդեցութիւն չունենալ Եւրոպիոյ ընդհանուր աշխարհավարութեան վրայ ։ Գերման տարրն Աւստրիոյ մէջ տկարանալու քան զօրանալու վրայ է. Մաճառ տարրն, ամեն կողմէ այլասեռ տարրերով պաշարեալ, հազիւ կրնայ պահպանել ինքզինք · մինչ հիւսիսային և հարաւային սլաւ տարրերք օր ըստ օրէ աճելու և զօրանալու վրայ են ։ Այս կացութեան ելքը գուշակել շատ դժուար չէ։—Աւստրիա ստուգապէս գերմանական Տէրութիւն մ'էր 1866էն, Սատովայի ճակատամարտէն առաջ, երբ Գերմանական Դաշնակցութեան անդամ և նախագահ էր ։ Յորմէ հետէ Պրուսիա Դաշնակցութենէն դուրս նետեց զԱւստրիա, և իւր կողմ անցուց կամ անկախ ըրաւ Աւստրիոյ հովանաւորութեան ենթարկեալ գերմանական իշխանութիւններն, Աւստրիա, որ այլ եւս իբրեւ գերմանական Տէրութիւն հզօր դիրք մը չէր կրնար ունենալ, ջանաց զօրացնել իւր դիրքը իբրեւ աւստրօ-հունգարական Տէրութիւն ։ Մաճառք

(*) Խրուատիա, Աւստրօ-Հունգարական Տէրութեան մէջ, Հունգարիոյ կցուած է, և Խրուատաց կառավարութիւնն անմիջական կերպիւ կապակցեալ է Բէշդայի հունգարական կառավարութեան հետ ։

— 4 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔԸ

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԵՐԵՔ ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ճօն Մանկլս ըստ այնմ պէտք եղած հրամանները տուաւ եւ նաւաստին ալ զնոյն երկրորդին հաղորդեց ։

—Այժմ, բարեկա՛մք, ըսաւ Կլէնարվան, շարունակենք մեր խուզարկութիւնները ։ Ծանր արկածի մը հետք գտած ենք ։ Քանի մը մարդոց կեանքը մեր կորովամտութենէն կախեալ է ։ Ուրեմն մեր բոլոր մտային կարողութիւնն ի գործ դնելով գուշակենք այս առեղծուածին իմաստը ։

—Պատրաստ ենք, սիրելի՛ Էտուարտս, պատասխանեց տիկին Էլէնա ։

—Ամեն բանէ առաջ, ըսաւ Կլէնարվան, երեք որոշ բան պէտք է նկատել այս գրութեան մէջ. 1. այն բաները զոր գիտենք · 2. այն բաները՝ զորս կրնանք ենթադրել կամ կարծել · 3. այն բաներն՝ որք անծանօթ են ։ Ի՞նչ են մեր գիտցածները ։ Գիտենք թէ 1862 յունիս 7 ին Կլասկովէն ելած Պրիթանիա անուն եռակայմ նաւ մ'ընկղմեր է · թէ երկու նաւաստիք և նաւապետն այս գիրը ծով նետեր են լայնութեան 37° 11' աստիճանին տակ, և օգնութիւն կը խնդրեն ։

—Կատարելապէս, գոչեց հազարապետն։

—Ի՞նչ կարծիք կրնանք կազմել, յարեց Կլէնարվան ։ Նախ թէ նաւաբեկութիւնն հարաւային ծովերուն մէջ պատահած է, եւ անմիջապէս ձեր ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրեմ կօն բառին վրայ ։ Միթէ ինքնին չի՞ հասկցներ այն երկիրն՝ ուր կը վերաբերի ։

—Բաթակոնի՛, գոչեց տիկին Էլէնա ։

—Անշուշտ ։

—Բայց Բաթակոնի, 37րդ զուգահեռականին տա՞կն է, հարցուց հազարապետը։

—Դիւրին է ստուգել զայդ, պատասխանեց Ճօն Մանկլս Հարաւային Ամերիկայի քարտէս մը պարզելով։ Ճշդիւ այնպէս է · 37րդ զուգահեռականը Բաթակոնիի կը քսուի ։ Կը կտրէ զԱրաուքանի, և Բաթակոնեաց երկրին հիւսիսային սահմաններուն մէջէն անցնելով կ'երթայ կը կորնչի Ատլանտեան Ովկէանի մէջ ։

—Լաւ ։ Շարունակենք մեր կարծիքներն ։ Երկու նաւաստիք եւ նաւապետը կը մտնին կամ կը հասնին ո՞ւր կամ ինչի՞ · ցամ… ցամաք երկրի · կը լսէ՞ք, ցամաք երկրի մը և ոչ կղզւոյ ։ Ի՞նչ կը լինին ։ Ունինք աստ երկու նախախնամական գիրեր բռ… որք կը ծանուցանեն ձեզ անոնց վիճակ ։ Այդ դժբաղդներն արդարեւ բռնուած կամ գերի ձգուած են․ որոնցմէ՞ · անգութ հնդիկներէ ։ Համոզուեցա՞ք այժմ ։ Միթէ բառերն ինքնին չե՞ն ցատկեր պարապ տեղերուն մէջ ։ Միթէ այս գրութիւն չի՞ լուսաբանիր ձեր աչաց առջեւ։ Միթէ լոյս չի՞ ծագիր ձեր մտաց մէջ ։

Կլէնարվան համոզմամբ կը խօսէր ։ Աչքերը բացարձակ վստահութիւն կը շնչէին ։ Իւր բոլոր կրակն իւր ունկնդրաց կը հաղորդուէր ։ Նոքա ալ իրեն պէս գոչեցին ·

—Յայտնի՛ է, ակներե՛ւ է ։

Լորտ Էտուարտ վայրկեան մը լռելէ յետոյ՝ շարունակեց այսպէս ·

—Այս ամեն կարծիք, բարեկա՛մք, կատարելապէս հաւանելի կը թուին ինձ · ըստ իս, այդ աղետալի արկած Բաթակոնիոյ ծովեզերաց վրայ պատահած է ։ Այսու հանդերձ հարցնել պիտի տամ ի Կլասկով թէ ո՛ւր կ'երթար Պրիթանիա եռակայմն, և յայնժամ կը գիտնանք թէ կրցա՞ծ է այն կողմերը քշուիլ։

—Օ՛, պէտք չունինք այդչափ հեռի երթալ փնտռելու, պատասխանեց Ճօն Մանկլս, ես Մէրքընթայլ ընտ Շիփփինկ Կազէթ լրագրին հաւաքածոյն ունիմ աստ, և կրնամ ճշգրիտ տեղեկութիւններ ստանալ անոր ։

—Նայինք, նայինք, ըսաւ տիկին Էլէնա ։

Ճօն Մանկլս 1862 ի լրագրաց ծրար մ'առաւ և սկսաւ թղթատել փութապէս ։ Խուզարկութիւնն երկար չտեւեց, և շատ չանցած, գոհութեան ձայնիւ մ'ըսաւ․ «1862 մայիս 30, Բէրու, Գալլաօ ։ Կլասկով երթալու համար վաճառք բեռցած մեկնեցաւ Պրիթանիա, նաւապետ Կրանթ ։

—Կրանթ, գոչեց լորտ Կլէնարվան, այն ձեռներէց սկովտացին, որ նոր Սկովտիա մը հիմնել ուզեց Խաղաղական Ովկէանի ծովերուն մէջ ։

—Այո՛, պատասխանեց Ճօն Մանկլս, նոյն ինքն է, որ 1861 ին Կլասկովէն մեկնեցաւ Պրիթանիա եռակայմով, և յորմէ լուր չեկաւ երբէք ։

—Տարակոյս չմնաց, ըսաւ Կլէնարվան, նոյն ինքն է ։ Պրիթանիա մայիս 30ին մեկնած է Գալլաօէն, և յունիս 7ին, այն է ճամբայ ելնելէն ութ օր յետոյ ծովասոյզ եղած է Բաթակոնիոյ ծովեզերաց առջեւ։ Այս է ահա իւր բովանդակ պատմութիւնն այս բառերու մնացորդաց մէջ, որք անհասկանալի կը թըւէին ։ Կը տեսնէ՞ք, բարեկա՛մք, թէ մեր կարծեօք գտած բաները ճիշդ են ։ Իսկ չը գիտցածնիս մէկ բան մ'է․ երկայնութեան աստիճանը միայն կը պակսի մեզ։

—Օգուտ չունի մեզ, պատասխանեց Ճօն Մանկլս, որովհետեւ երկիրը ծանօթ է, եւ ես խօսք կուտամ որ լայնութեան աստիճանը միայն գիտնալով՝ կրնամ ուղղակի նաւաբեկութեան տեղն երթալ։

—Ուրեմն ամեն բան գիտենք, ըսաւ տիկին Կլէնարվան ։

—Ամեն բան, սիրելի՛ Էլէնա, և այս սպիտակ միջոցներ, զորս ծովը թողած է այս գրութեան բառերուն միջեւ, առանց դժուարութեան պիտի լցնեմ, որպէս թէ ես ինքնս գրէի Կրանթ նաւապետին թելադրութեամբ ։

Իսկոյն լորտ Կլէնարվան առաւ գրիչն, և առանց վարանելու հետեւեալ ծանօթագիրը խմբագրեց ։

«1862 յունիս 7ին, Կլասկովի Պրիթանիա եռակայմը ծովասոյզ եղաւ Բաթակոնիոյ եզերաց վրայ հարաւային կիսագունտին մէջ ։ Դէպ ի ցամաք դիմելով, երկու նաւաստիք և Կրանթ նաւապետը պիտի ջանան ցամաք երկիրն ելնել, ուր գերի պիտի բռնուին անգութ հնդիկներէ ։ Ծով նետեցին զայս գրութիւն, երկայնութեան … և լայնութեան 37° 11' աստիճանին տակ ։ Օգնութեան հասէք իրենց, ապա թէ ո՛չ պիտի կորնչին ։»

—Լա՛ւ, լա՛ւ, սիրելի՛ Էտուարտս, ըսաւ տիկին Էլէնա, եւ եթէ այդ տարաբաղդք վերատեսնեն իրենց հայրենիքը, ձեզ պիտի պարտին այդ երջանկութիւն ։

—Եւ պիտի վերատեսնեն, պատասխանեց Կլէնարվան ։ Այս գրութիւն ա՛յնչափ բացորոշ, ա՛յնչափ յստակ եւ ա՛յնչափ հաստատ է, որ Անգլիա վայրկեան մ'իսկ չպիտի վարանի օգնութեան հասնիլ իւր երեք որդւոց, որք ամայի ծովեզերի մը վրայ լքեալ կը մնան ։ Ինչ որ Ֆրանքլինի և այլոց համար ըրաւ, նոյնը պիտի ընէ և այսօր Պրիթանիայի նաւաբեկելոց համար ։

—Բայց այդ դժբաղդներն, ըսաւ տիկին Էլէնա, անշուշտ ընտանիք մ'ունին, որ իրենց կորուստը կ'ողբայ։ Թերեւս այդ խեղճ Կրանթ նաւապետ՝ կին մ'և զաւակներ ունի · · · ։

—Իրաւունք ունիք, սիրելի՛ տիկին, եւ ես կ'ստանձնեմ իմացնել անոնց թէ ամեն յոյս կորած չէ տակաւին ։ Այժմ, բարեկա՛մք, նորէն [illegible] վրայ ելնենք, վասն զի նաւահանգստին մօտեցած պարտինք լինել։

Արդարեւ, Տընքըն ուժ տուած էր շոգւոյն, և նոյն միջոցին Պիւթ կղզւոյն եզերքը կը պատէր, աջ կողմը թողլով զՌօթսէյ, իւր սիրուն փոքրիկ քաղաքովն, որ իւր արգաւանդ ձորին մէջ պառկած է · յետոյ ծովածոցին նեղ անցքերուն մէջ մտաւ, և Կրընոքի առջեւէ հանելով, երեկոյեան ժամ 6ին երկաթ նետեց Տըմպարթընի արտաքոյ ապառաժներուն առջեւ, որոց կատարը պըսակուած է սկովտացի դիւցազնին՝ Ուալլէյսի հռչակաւոր դղեակով ։

Հոն սուրհանդակի լծեալ կառք մը կ'սպասէր՝ տիկին Էլէնա ի Մէլքօլմ-Գասըլ տանելու համար Մաք Նապս հազարապետին հետ ։ Ապա, լորտ Կլէնարվան, յետ համբուրելոյ զիւր զեռատի կին, Կլասկովի երկաթուղւոյն ճեպընթացին մէջ նետուեցաւ ։

Բայց, մեկնելէն առաջ, կարեւոր ծանուցում մը յանձնած էր աւելի արագ լրատարի մը, և ելեքտրական հեռագիրը, քանի մը վայրկեան յետոյ, հետեւեալ ազդը կը տանէր Թայմզ և Մօրնինկ-Քրօնիքըլ լրագրաց ·

«Կլասկովի Պրիթանիա եռակայմին եւ Կրանթ նաւապետին վիճակին վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել առ լորտ Կլէնարվան, ի Մէլքօլմ-Գասըլ, Լիւս, կոմսութիւն Տըմպարթընի, Սկովտիա»։

(Շարունակելի)

խրատունք ունէին ընդդիմանալու Պոսնա–Հէրսէքի գրաւման. զի բնազդմամբ կը զգային թէ ազով եւս առաւել պիտի զօրանար սլաւ տարրն յԱւստրօ–Հունգարիա։ Մաճառաց երկիւղն իրականութիւն կը գտնէ։ Այն ազատութիւն զոր Ֆրանձ Յոզէֆ Կայսեր ամեն ազգէ հպատակք կը վայելեն անխտիր, շատ նպաստեց ինքնաճանաչութեան և ազգայնութեան ոգին զարթուցանելու և արծարծելու թէ՛ Աւստրիոյ և թէ՛ Հունգարիոյ բաժնին ինկած Սլաւաց մէջ։ Այս ընթացքով, Աւստրիոյ կրելիք երկրորդ կերպարանափոխութիւնը պիտի լինի սլաւական կազմակերպութիւն մը. այսինքն, Աւստրիա, որ ի սկզբան գերմանական Տէրութիւն մ'էր և յետոյ գերմանօ–հունգարական Տէրութիւն մ'եղաւ, ի վերջոյ գերմանոյ–հունգարոյ–սլաւական Տէրութիւն մը պիտի լինի, և մեք Եւրոպիոյ մէջ պիտի ունենանք՝ փոխանակ մէկի՝ երկու Սլաւ Կայսրութիւններ։ Ապրողը շատ բաներ պիտի տեսնէ։ Ռուսք այս կանխազգացումն ունին, Մաճառաց պէս, և չեն ծածկեր թէ ո՛ր աստիճան կը նախանձին այն բացառիկ ազդեցութեան զոր Աւստրիա տակաւ ձեռք կը բերէ սլաւ ժողովրդոց մէջ, և այն հզօր կացութեան զոր կը ստանայ հետզհետէ՝ իբրեւ սլաւ ժողովրդոց պաշտպան Տէրութիւն։–Նորէն կը խօսինք այս կարեւոր խնդրոյ վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովը գումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան, ընդ Ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Նար Պէյ Սրբազանի, և յետ քանի մը մասնաւոր և սովորական խնդրոց կարգադրութեան, հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ.

1. Ժողովս ընթերցաւ Գատը Գիւղի Թաղ. Խորհրդոյ մի գիրն ի պատասխանի Կրօնական ժողովոյ այն պաշտօնագրոյն որով կը հարցնէր թէ Թաղին կրօնական իշխանութիւնը Մուրատ օղլու Յակոբայ Հռուփիկ անուն ապօրէն կնոջ համար՝ իբրեւ օրինաւոր կնոջ վկայագիր տուած է. Ժողովս յիշեալ Թաղական խորհրդոյ գրէն տեղեկանալով որ Թաղին Մըքտարին տուած իլմուհապերին մէջ բնաւ ըսուած չէ Հռուփիկի համար իբրեւ կին Մուրատ օղլու Յակոբայ, առ ոչինչ համարեց լրագրական այն հրատարակութիւնքն որք զՀռուփիկ իբրեւ Մուրատ օղլուի կին նշանակած էին։

2. Ժողովը լսեց Իզմիրեան Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոսի տեղեկագիրն ի մասին Արմաշու Վանահայր Աշըգեան Գեր. Տ. Խորէն եպիսկոպոսի թարգմանած «Կանոնք Աստուածաշնչի» անուն գրքին ձեռագրոյն, և անոր տպագրութիւնն արտօնելով, որոշեց միանգամայն գոհունակութեան գիր գրել առ Գեր. Թարգմանիչն իւր այս աշխատութեան համար։

3. Որովհետեւ Իզմիրի Արշալոյս Արարատեան լրագիրը ժամանակէ մ'ի վեր քրիստոնէական սուրբ կրօնի հիմնական սկզբանց և վարդապետութեանց դէմ գայթակղեցուցիչ ծանր հրատարակութիւններ ըրած էր, Ժողովս որոշեց պաշտօնական ծանուցմամբ «յորդոր կարդալ բարեպաշտ ազգայնոց առ ոչինչ համարիլ յիշեալ լրագրոյն ամբարիշտ հրատարակութիւններն իբրեւ զուրկ ի ճշմարտութենէ և իբրեւ արգիւնք կրել»։ Ժողովս որոշեց միանգամայն սոյն պաշտօնական ծանուցումն յղել առ Գեր. Առաջնորդն Զմիւռնիոյ որպէս զի կարդալ տայ զայն յատենի եկեղեցւոյն Զմիւռնիոյ, ի լուր ժողովրդեան և ի բուժումն գայթակղեալ մտաց։

4. Էջմիածնայ Ս. Սինոդն հեռագրաւ պատասխանած լինելով Կրօնական ժողովոյ հեռագրոյն թէ Քարբերդցի Տ. Երեմիա կրնայ Ներման արժանանալ յետ զղջման, եթէ Կրօնական ժողովս ուզէ, Ժողովս որոշեց այդ անձին կարգալուծութեան սկզբնապատճաններն ու բոլոր պարագայներն ընդարձակօրէն տեղեկագրել առ Ս. Սինոդն ի գիտութիւն։ (1)

5. Նարլը–գաբուի առժամեայ քարոզչութիւնն յանձնուեցաւ Տ. Արիստակէս եպիսկոպոսի Դերձակեան, մինչեւ որ Ն. Գերապատուութիւն երթայ ի Ս. Կարապետի վանս Կչոյ։

6. Ժողովս ինկատ առաւ Տ. Մինասեան Գեր. Վահան վարդապետի հրաժարականն ի քարոզչութենէ Գումգաբուի դրսի եկեղեցւոյն։

Ատեանը փակուեցաւ ժամը 10ին, յաջորդ Նիստն հանրային խնդրոց յատկացնելու որոշմամբ։

Երուսաղեմէն կը գրեն մեզ յունուար 27 թուով։

Ամսոյս 26ին առաւօտուն հոս հասած մասնաւոր հեռագիր մը Ամեն. Վեհապետեան Յարութիւն Սրբազանի յԱթոռ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան ընտրութիւնն աւետեց։

Կէս օրէն յետոյ պաշտօնական հեռագրեր հաստատեցին զայդ լուր։ Յայնժամ Միաբանութիւնը ժողովուելով իւր խնդակցութիւնն յայտնեց Նորին Բարձր Սրբազնութեան։

Յարութիւն Սրբազան ի սկզբան վարանեցաւ ընդունիլ զայդ բարձր և փափուկ պաշտօն, սակայն Միաբանութեան թախանձանաց վրայ, հետեւեալ օրն, որ է այսօր, որոշեց հպատակիլ Ազգին կամաց։

Պուքրէշի Տէր Միքայէլ աւագ քահանան այս առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ։

Ինչպէս որ կանխաւ ծանուցած էինք, Եաղքճեանի կտակային խնդրոյն կարգադրութեան համար կարգեալ Յանձնաժողովն երէկ համագումար նիստ ըրաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, Մայր եկեղեցւոյ և Օրթագիւղի Թաղական խորհրդոց հետ, և յետ երկար խորհրդակցութեանց՝ որոշուեցաւ տեղեկագիր մը մատուցանել Խառն ժողովոյ յաջորդ Նստին։

Ռոտոսթոյի առաջնորդ Գեր. Ներսէս եպիսկոպոս Գէորգեան երկուշաբթի օրը մայրաքաղաքս գալով Երուսաղէմատուն իջաւ, եւ յառաջիկայ շաբաթ օր իւր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

Քաղաքական ժողովոյ երէկի Նստին որոշումները վաղը պիտի հրատարակենք։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ.

Մահսուսէի ընկերութեան նախորդ տնօրէն Զիա պէյ Ուրֆայի կառավարիչ անուանեցաւ։

Վէզիր–Քէօփրիւսիի փոխ–կառավարիչ Մէհմէտ Հագգը էֆէնտի Քասթամունիի Տիւզճէ գաւառակին փոխ–կառավարիչ, և Սեբաստիոյ Շիրան գաւառակին փոխ–կառավարիչ Ահմէտ էֆէնտի նոյն պաշտօնով Վէզիր–Քէօփրիւսի փոխադրեցաւ։

Սալխէնի աստիճան տրուեցաւ ելմըտական նախարարութեան ծախուց դիւանի հաշուակալներէն Հասան Եուսուֆ էֆէնտիի։

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ վաւերացնել դրամադրութեան, ծխախոտի և դատավարական ծախուց վերաբերեալ երեք օրէնքներ։

Ելմտական Նախարար Մունիր փաշա, որ քանի մ'օրէ ի վեր անհանգիստ լինելով իւր պաշտօնատեղին չէր երթար, ապաքինած լինելով, երէկ Ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց խորհրդոյ Նստին։

Այս առտու Օսմանլը կը ծանուցանէ թէ աւստրիական դեսպան Պ. Քալիչէ՝ երէկ կայսերական պալատն երթալով՝ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցեր է։

Ծովային Նախարարութեան բարեՆորոգմանց Յանձնաժողովոյ Նախագահ Հաճի Էյուպ փաշա, որ շաբաթէ մ'ի վեր հիւանդ էր, ապաքինելով իւր պաշտօնը շարունակել սկսաւ։

Անցագրոց համար Արտաքին գործոց Նախարարութեան բարձրագոյն պաշտօնատարներէն կազմեալ Յանձնախումբն երէկ դարձեալ գումարուելով, բաւական խորհրդակցեցաւ անցագրոց խնդրոյն վրայ։

Հացի գնոյն բարձրացման պատճառաւ, որ անտեղի էր բաղդատմամբ ցորենի գնոյն, կայսերական կառավարութիւնն յանձնաժողով մը կազմեց քաղաքապետական պաշտօնատան մէջ, որոյ պաշտօնն է մանրամասնաբար քննել հացի գնոյն բարձրացման պատճառներն, և որոշել թէ այսուհետեւ ինչ հիման վրայ պէտք է որոշել անոր գինն։

Այս Յանձնաժողովոյ անդամք են առեւտրական ճիւղի տնօրէն Րէֆիգ պէյ, առեւտրական սենեկի անդամ Պ. Սէվասթոպուլոյ և քաղաքապետութեան քանի մը պաշտօնատարք։

Այս օրերս հրատարակուիլ սկսաւ Վեհ. Սուլթանին անուան Նուիրեալ գիտական հանդէս մը, որ գլխաւորապէս երկրագործութեան և արհեստից վրայ կը խօսի։ Այս հանդէս կը հրատարակուի առեւտրական և երկրագործական Նախարարութեան երկրագործական գիտութեանց ճիւղի Թարգմանութեան դիւանին ձեռօք։ Տնօրէնութիւնն յանձնուած է Ֆէհմի էֆէնտիի, իսկ խմբագրապետն է առեւտրական Նախարարութեան խորհրդականի մասնագէտ օգնական Նրամ էֆէնտի։

Սթամպուլ լրագիրը քանի մ'օր առաջ ծանուցած էր թէ ոստիկանութեան և ժանտարմայից ելմտացոյցին վրայ կարեւոր յաւելում մը պիտի լինի և Եւրոպայէն ձեռնհաս պաշտօնատարք պիտի կոչուին հանրային ապահովութեան վարչութիւնը կազմակերպելու համար։

Յիշեալ լրագիրն այժմ պաշտօնական աղբիւրէ քաղելով կը ծանուցանէ թէ անստոյգ է եղեր տուած սոյն տեղեկութիւն զոր և մեք արտատպեցինք։ Ոստիկանութեան և ժանտարմայից ելմտացոյցին վրայ ո՛ր և է գումար չպիտի աւելնայ, ո՛չ ալ Եւրոպայէն պաշտօնատարք պիտի կոչուին ի Պոլիս։ Միայն քանի մը յանձնաժողովներ կազմուած են այդ երկու կարեւոր ճիւղերը բարւոքելու համար։ Մինչեւ ցարդ, Թուրքիոյ գաւառաց մէջ՝ Ադրիանուպոլիս, Սէլանիկ և Իզմիր կային, յորս ոստիկանութիւնը բարեկարգելու կ'աշխատուէր։ Նորագոյն հրամանի մը համաձայն, այսուհետեւ Թուրքիոյ բոլոր գաւառաց մէջ ոստիկանութիւնը պիտի կազմուորի ելմտացոյցին միւս գլուխներէն զեղչեալ գումարներով։

Կ'ըսուի թէ Օսմանեան Հանրային Պարտուց Վարչութեան հասոյթները գոհացուցիչ վիճակի մէջ են, որով կարելի պիտի լինի յառաջիկայ մարտ 1/13ին փոքր գլխաւճար մը վճարել «երկրորդ դասակարգի» արժէթղթոց՝ այսինքն 1860, 1863–64 և 1872 տարիներու փոխառութեանց համար։

Այս Նպատակին յատկանալի պատրաստ գումարն է 20,000 Օսմ. ոսկի։

Անգղիական Զօճ շոգենաւն որ Անգղիայէն կուգար Սելանիկի, Կ. Պոլսոյ, Վառնայի և Օտեսայի նաւահանգիստներն հանելու համար այլ և այլ ապրանքներ բեռցած, փետրուար 10ին, Ճիպրալթարի նեղուցին մօտ Նորուեկիական նաւու մը բախելով ընկղմեր է քիչ վերջը։ Նաւաստիք կրցեր են ազատիլ։

Ներկայ տարւոյ յունուարի կիսամսէին մէջ Օսմանեան Րէժիի հասոյթն եղած է 60,000 Օսմանեան ոսկի։

Եէմէնի Նֆէա քաղաքէն կը ծանուցանեն թէ Ասիրի կառավարիչ և զինուորական հրամանատար Ահմէտ փաշա՝ Թուրք աղջկանց վարժարան մը հաստատեր է այնտեղ, գլխաւորապէս Սապրի էֆէնտին ուսուցիչ կարգելով։ Յիսուններէք աղջկունք կը յաճախեն առ այժմ զայդ վարժարան։ Մինչեւ ցարդ ամբողջ Եէմէնի մէջ երկու արական վարժարանք միայն կային, հետեւաբար առաջին անգամ իգական վարժարանի մը բացումն երկրին համար բարիք մը կը նկատուի։

Այնթապի մէջ և շրջակայքը սաստիկ ձմեռ կը տիրէ այս տարի, և ձիւնը մինչեւ մէկ կանգուն բարձրութեան հասեր է։

Մաքսային սակագնոց վերանորոգման գործն յապաղման ենթարկուած է այս պահուս, կը գրէ Թար, դուցէ այն կարեւորագոյն զբաղմանց պատճառաւ զորս Կայս. կառավարութիւնն ունի։ Այսու հանդերձ մերթ ընդ մերթ անով ալ կ'զբաղի, և Անգղիոյ ու Գերմանիոյ համար խնդիրը գրեթէ հարթուած կրնայ նկատուիլ։

Ֆրանսականներն ալ աւարտելու մօտ է։ Գալով Իտալիոյ, ընդհանուր հիւպատոս Պ. Սիմոնէթի իւր կառավարութենէն նոր հրահանգներու կ'սպասէ, վերջին պահուն Բ. Դուռն կողմէ առաջարկուած բարեփոխութեանց վրայ բանակցութիւնները շարունակելու համար։ Իսկ Աւստրիոյ սակագնոց մասին բանակցութիւնք կը կատարուին ի Վիէննա, ընդ մէջ օսմանեան դեսպանատան և տեղական կառավարութեան։ Ամեն ջանք կը տարուի յաջող ելքի մը հասնելու համար։

Րումէլիի մէջ գործադրելի ինչ ինչ բարենորոգմանց վրայ խորհրդակցելու պաշտօն ունեցող Յանձնախումբն, որ Ներքին գործոց Նախարար Էահէմ փաշայի Նախագահութեան Ներքեւ կը գտնուի, Նախընթաց օրը վերստին գումարուելով մինչեւ իրիկուն խորհրդակցելէ յետոյ հրահանգ ղրկեց քանի մը գաւառաց, ծանուցանելով միանգամայն թէ, ժողովրդեան անդորրութեան համար հարկ դատուած միջոցներն անմիջապէս պիտի գործադրին. բայց ասոր ժանտարմայից բարւոքման խնդիրն ևս մասնաւոր նկատողութեան առաւ։

Կ. Պոլսոյ Բժշկական ընկերութիւն իւր կիրակի աւուր Նստին մէջ վարչական խորհուրդը կազմեց հետեւեալ կերպիւ։ Տօքթ. Նուրիճան Ատենապետ, Տօքթ. Դամդար օղլու և Տօքթ. Տր Գոմթրոյ Դեր–Ատենապետ Տօքթ. Բարտոյ առաջին ատենադպիր, Տօքթ. Մարկոսոֆ երկրորդ ատենադպիր և Տօքթ. Վուշինոյ Գանձապետ։

Սէլանիկի խնդրոյն առթիւ հարցաքննութեան ենթարկուող պաշտօնէից դատն երէկ Պետական խորհրդոյ վերաքննութեան ատենին առջեւ տեսնուեցաւ, և վերջնական որոշումն ուրիշ օրուան յետաձգեցաւ։

Րէժիի վարչութեան վաճառմանց ճիւղին տնօրէն Պ. Զիբսի ընկերութեան կողմէ Հռոմ ղրկուեցաւ յատուկ պաշտօնով մը։ Կը կարծուի թէ այս պաշտօն վերաբերութիւն ունի Իտալական Րէժիի կողմէ Օսմանեան ծխախոտ գնելու առաջարկութեանց։

Գարասիի կուսակալը կը ծանուցանէ Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ Պիզայի գաւառակին կառավարական պաշտօնատան վերանորոգման ձեռնարկուած է։ Տեղւոյն պաշտօնատարք և բնակիչք յանձն առած են շինութեան ծախքն, և հանգանակութիւն մը բացուելով 33,375 ղրուշ հաւաքուած է այժմէն։ Յիշեալ շէնքն յոյժ խարխուլ վիճակի մէջ էր։

Կրթական Նախարար Մուսթաֆա փաշա Նախընթաց օրը Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով երթալով ինչ ինչ հրահանգներ ստացաւ։

Օսմանլը լրագիրը զրոյց մը կը յիշատակէ թէ Տպագրական վերատեսչութիւնն առաջարկեր է Կայս. կառավարութեան՝ Եւրոպիոյ լրագրաց 'ի Թուրքիա մուտքն արգելուլ։

Գոնեայէն առնուած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ այդ գաւառին մէջ, մանաւանդ ի Նիյտէ, փողացաւ և ծաղկախտ երեւան ելնելով, բազմաթիւ կորուստներ կը գործեն, օգուտ քաղելով ճարտար բժշկաց բացարձակ բացակայութենէն։ Թարիգ՝ զայս ծանուցանելէ յետոյ՝ կը յուսայ թէ Գոնեայի կուսակալ Սայիտ փաշա պիտի փութայ այդ աղէտից առաջքն առնելու համար բժիշկներ փութացնել 'ի Նիյտէ, բայց կը յաւելու թէ չպիտի կըրնայ բաւական թուով բժիշկ գտնել, ուստի Կայսերական կառավարութեան գթութիւնը կը հայցէ և մայրաքաղաքէս քանի մը բժիշկներ ղրկել կը խնդրէ։

Կ. Պոլսոյ ելմտական քննիչ Մուսթաֆա Նայիլի էֆէնտի այս օրերս սկսած է Սպարապետի դրան հանգստեան թօշակի և որբոց սնտուկի հաշիւները քննել։ Մուսթաֆա Նայիլի էֆէնտի իւր օգնականին հետ Նախ ընդհանուր պարենից վարչութեան երկրորդ ճիւղին դրասենեակն երթալով, թէ՛ այդ ճիւղի և թէ՛ սովորական ծախուց սնտուկին հաշիւները քններ և օրինաւոր գտեր է։

Միջերկրական կղզեաց դատական քննիչ Իքիատէս էֆէնտի Քիոս հասնելով իւր պաշտօնին ձեռնարկեր է։

Ռոտոսէն առնուած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Քէրրէ կղզւոյն մէջ շաբաթ մ'անընդհատ անձրեւ գալով՝ բազմաթիւ տուներ կործաներ՝ այգիներ ու պարտէզներ աւերեր և հազարի մօտ ոչխարներ մեռեր են։ Բարեբաղդաբար մարդու վնաս չկայ։

Ժէրոմ Պոնաբարթ իշխանի որդին, Լուի–Նաբոլէոն իշխանն, որ Քոնթ տը Մոնքալիէրի ծածկանուամբ կը ճանապարհորդէ յԱրեւելս, այս օրերս մեկներ է Ալեքսանդրիայէն՝ Սուրիա և Պաղեստին երթալու համար։

Հեռագրաց և Թղթատարութեանց վերատեսուչ Իզզէթ էֆէնտի, որ բաւական ժամանակէ հետէ հիւանդ էր, երեքշաբթի օրը կրցաւ դուրս ելնել առաջին անգամ, և Կ. Պոլսոյ ու Ղալաթիոյ նամակատուներն երթալով քանի մը հրահանգներ տալէ յետոյ՝ Բերայի հեռագրատունը գնաց։

Այն ուղեւորաց համար, կը գրէ Էնտէբանտանս Րումէն լրագիրն, որք Պալքանեան թերակղզիէն Րումանիա կերթան, անշուշտ կարեւոր է գիտնալ թէ ի՛նչ տեսակ անհանգստութեանց կ'ենթարկին, երբ Կ. Պոլսէն ի Պուքրէշ շոգեկառքի ուղղակի տոմս մը չեն առնուր։ Վառնայէն մինչեւ Րուսճուք բոլոր ճանբուն վրայ միակ հարցումն մը կը շրջի բերնէ բերան «Ուղղակի՞ կը ճանբորդես»։ — Եթէ ուղղակի ես, լաւ, ընկերութիւնն առանց նեղութեան անցունել կուտայ գրեթ Դանուբէն, իսկ եթէ գործոց պատճառաւ կանգ առած ես ի Րուսճուք, կամ եթէ Վառնայի մէջ ուղղակի տոմս մը չես կրցած առնուլ, վայ քեզ։

Ամենայն վստահութեամբ կը մտնես այն մեծ նաւակներէն միոյն մէջ որք ուղղակի երթեւեկութեանց յատկացեալ են. ծովս հանդարտ է և անցքը դիւրին. սակայն դիմացի կողմն, այն կղզւոյն մէջ ուր կ'երթես, պարոն մը 15 ֆրանք կը պահանջէ քեզմէ անուղղակի ուղեւորութեանդ համար. ապա կառք կը Նստիս որոյ կառապանն բռնաճոյ 8, 10 կամ 12 ֆրանքդ կառնու, զքեզ Ճօրճօվայի դէմն տանելու համար, ուր երկրորդ նաւակ մ'ալ մէկ երկու ֆրանք կը պահանջէ մէկ եզրէն միւս եզրը տանելու համար, որոյ հեռաւորութիւնն է 40 մեթր։ Այսպէս առնուազն 25 ֆրանք կը վճարէ ուղեւոր մը, եթէ ուղղակի տոմսակ չգնէ։

Մարիճա լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Օբչէվսւոլ Տրաժէնէօ անուն յեղափոխական պուլղար մասնախումբը ճիւղ հաստատեր է Պերկովի մէջ։ Մասնախումբը միանգամայն Փիլիպէէն քանի մ'երիտասարդներ կամաւոր գրեր է։

Հետեւեալին հրատարակութիւնը խնդրուած է մեզմէ.

«Անցեալ շաբաթ օր քաղաքս հասաւ Սկովտիոյ Կլասկով քաղաքին քարոզիչներէն հռչակաւոր ծերունի Տօքթ. Սոմըրվիլ։ Այս անձ իբր 47 տարի Սկովտիոյ եկեղեցիներէն միոյն մէջ հովուական պաշտօն վարելէ յետոյ աշխարհ պտըտելու ելած, և ութ տարուան մէջ աշխարհի բոլոր երկիրները պտտած և հազարաւորաց քարոզած է. և Թէպէտ շատ տեղեր թարգմանաւ խօսած է, սակայն ամեն տեղ մեծ յաջողութիւն գտած է։ Աթէնքի մէջ ամեն կարգի ժողովուրդէ այնքան անձինք կուգային լսել զՏօք. Սոմըրվիլ, որ ընդարձակ տեղւոյ կարօտ լինելով Օտէոն կոչուած թատրոնին մէջ տուաւ իւր քարոզները։ Աթէնքի ունկնդիրներէն մին կըսէ. «Լեզուն պարզ էր, բայց ազդու. գեղեցիկ նմանութիւններով և բնութենէ առնուած օրինակներով նկարագրեց ճշմարտութիւնն ողջ բովանդակ. Բարձր ոճով չխօսեցաւ, բայց օրինակները զորս յառաջ կը բերէր բաւական էին ազդու գործել քարոզը, այնպէս որ բնաւ քարոզ լսել չուզող մարդիկ անգամ գոհութեամբ դուրս կ'ելնէին, և գրեթէ չգտնուեցաւ ոք որ չփափաքէր լսել անոր քարոզներն ամէն անգամ։ Համառօտիւ, Տօք. Սոմըրվիլ վարժ և հմուտ քարոզիչ է, խորհուրդներն և խրատներն հաճոյական եւ յանկուցիչ»։

Տօքթ. Սոմըրվիլ և իւր հետ եղող երկու երիտասարդք այս երկուշաբթի առաջին անգամ տեսակցեցան քաղաքիս երեւելի Անգղիացի, Ամերիկացի, Հայ և Յոյն անձանց ոմանց հետ։ Իւր համառօտ ուղերձին մէջ ըսաւ. «Չենք եկած այս կամ այն եկեղեցին կամ յարանուանութիւնը պաշտպանելու. չենք եկած այս ինչ կամ այն ինչ դրութեան դէմ փաստաբանելու, և ոչ մարդիկ իրենց եկեղեցիէն բաժնելու համար։ Չենք եկած նաեւ տարածել նոր դրութիւն կամ վարդապետութիւն։ Այլ եկած ենք քարոզել հին ճշմարտութիւնը, բերել մարդիկ առ Քրիստոս և միացնել ամեն քրիստոնէից սրտերն»։

Կը կարծուի թէ Տօքթ. Սոմըրվիլ Կ. Պոլսոյ գլխաւոր Թատերուն մէջ հրապարակաւ պիտի քարոզէ որպէս ըրած է այլուր»։

Թուրք լրագիրք կ'պատմեն թէ ստաղձագործ Նիքոլի անուն անձ մը, իւր ամուսնոյն Նկատմամբ անբարոյական ընթացքի մը մէջ գտնուելէ յետոյ, իւր երկու աղջկանց եւս պատիւը բռնաբարեր է։ Սոյն ճիւաղային խողովութիւնք կը քննուին այժմ Հարցաքննիչ ատենի առջեւ։

Թարիգ ծանուցանելէ յետոյ թէ Նախընթաց օրը Բերա Թէքէքաչիի կողմերը կատղած շուն մը քանի մը հոգի խածեր է, Նմանօրինակ վտանգներու տեղի չտալու համար կ'առաջարկէ որ պէտք եղած միջոցներն ձեռք առնուին։

Անցեալ յունուարի 26ին Մուղլայի մէջ առաւօտեան ժամ երկուքէն մինչեւ ինն՝ տասն և չորս անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են՝ առանց որ և է վտանգի։

Մարդասպանութեան ոճրով ձերբակալեալ Երէնգիւզցի Մէհմէտ բէհլիվան անուն անձ մը, որ երէկ Ոճրադատ ատենէն 15 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, իրիկուան դէմ բանտ փոխադրուելու համար դատապարտելոց յատուկ կառքին մէջ դրուած միջոցին, ապահպանութիւն ընող ոստիկանաց անզգուշութենէն օգուտ քաղելով կառքին վրայ ցատկեց, և կառապանին տեղը Նստելով սկսաւ ձիերը մտրակել և խոյս տալ կառարշաւ, արդարութեան ձեռքէն։ Ոճրագործն Ոստիկանութեան պաշտօնատան առջեւէն անցնելէ յետոյ, Ճիղալ օղլուի բաղնիքին քով նեղ փողոցի մ'առջեւ հասնելով, հոն կառքէն վար ցատկեց, և սկսաւ յետիոտս փախչիլ այն զառիվար և քարոտ փողոցէն։

Հետեւեալ ծիծաղաշարժ պատմութիւնը կը կարդանք Օսմանլըի մէջ։

Տիկին Գ... Վասփորի ափանց վրայ ազգականի մը տուն երթալու համար իւր ամուսնէն հրաման առնէ յետոյ՝ տունէն կը մեկնի անցեալ ուրբաթ օր։ Տիկինն երկուշաբթի օր տուն կը վերադառնայ հիւանդ վիճակի մէջ այնպէս որ Պ. Գ... կստիպուի բժիշկ բերել տալ։ Տիկ. Գ... ի վզին և կուրծքին վրայ սեւանիշ բիծեր կը տեսնուէին, մարմինը սաստիկ տաք էր և շարունակ սիրտը կը խառնուէր. Պ. Գ... անհնարին տրտմութեան մէջ՝ հարցուց բժշկին թէ ինչ էր իւր կնոջ հիւանդութիւնը։ — Բարեկենդանի հիւանդութիւն, պատասխանեց բժիշկն, և դեղագիր մը գրելէ յետոյ մեկնեցաւ տունէն։

Բժշկին մեկնելէն յետոյ, Պ. Գ... այլափոխուած դաւաղան մ'առաւ ձեռքն եւ սկսաւ գանակոծել զիւր կին, որ այժմ անկողնոյ կը ծառայէ, այս անգամ ստուգիւ հիւանդացած։

ՐԵՀՊԵՐԻ ԹԻՃԱՐԷԹ

(ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ)

Այս անուամբ, Մէլքոն էֆէնտի Իսքէնտէր, անդամ Կ. Պոլսոյ առեւտրական երկրորդ դատարանին, հրատարակած է, Օսմանիէ Տպարանի գեղեցիկ տպագրութեամբ, ընտիր գիրք մը, որ կը պարունակէ վաճառականութեան վերաբերեալ ամեն տեսակ կարեւոր գիտելեաց և օրինական տրամադրութեանց բացատրութիւնն, հանդերձ ճոխ օրինակներով։ Իսքէնտէր էֆէնտի Բարիզի Վաճառականական դպրոցին մէջ ուսում առած, երկար ժամանակ Կ. Պոլսոյ մէջ վաճառականութեամբ զբաղած և ապա տասներկու տարի անդամութիւն ըրած լինելով Առեւտրական Դատարանին, այսպիսի հեղինակութեան մը համար պէտք եղած տեսական ու գործնական հմտութիւնները միանգամայն ստացած է։

«Րէհպէրի Թիճարէթ» կը վաճառի, ի գին 12 ղրուշ, բոլոր գրավաճառաց քով, և կը գտնուի Նաեւ Բերա, Վայսի գրատունը։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. արժէթուղթք «5 % Բրիօրիթէ»

«Բրիօրիթէ» Օսմանեան արժէթղթ ունեցող տեարց կը ծանուցուի որ թիւ 6 կտրոնն և վերջին վիճակահանութեան ելած արժէթղթք պիտի վճարուին Օսմանեան Կ. Պանքայի Պոլսոյ ճիւղէն, (ի Թարափնըլըր) յառաջիկայ Մարտ 1/13էն սկսեալ։

Կտրոններուն և արժէթղթոց հետ պէտք է ներկայացնել անոնց թիւերը նշանակող ցուցակ մը։ Վճարմունք պիտի լինին միմիայն երկուշաբթի և ուրբաթ օրերը։

Կ. Պոլիս, 12 փետրուար 1885

3—12

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Փարիզ, 18 փետրուար

Աժանս Հավաս Շանկայիէն փետրուար 18 թուականաւ հեռագիր մը կը հրատարակէ, որ հինգ չինական նաւուց և Ֆրանսական նաւախմբին միջեւ տեղի ունեցած կռուոյ մը լուրը կը հաստատէ։

«Ֆրանսական ծովամակոյկ շոգենաւք, կ'ըսէ այդ հեռագիր, չինական նաւերէն երկուքն ընկղմեցին. մնացեալ երեքը կրցին փախչիլ թանձր մէգի մը շնորհիւ և ապաստանեցան ի Շինհայ (?)։

«Ֆրանսական շահերը Ռուսիոյ պաշտպանութեան յանձնուեցան, որոյ դրօշը կը ծածանի չինական հողին Ֆրանսական բաժնին վրայ»։

Աթէնք, 18 փետրվար

Պ. Թրիքուբի այս առաւօտ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Թագաւորին հետ նոր նախարարութիւն մը կազմելու պաշտօնը Պ. Տէլիեանիի յանձնել առաջարկեց։

Թագաւորն այսօր իւր քով պիտի կոչէ զՊ. Տէլեեանի։

Կը կարծուի թէ նոր նախարարութիւնը վաղը կը կազմուի։

Աթէնք, 18 փետրուար

Պ. Տէլեեանի այսօր՝ միջօրէէն յետոյ՝ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Թագաւորին հետ, որուն առջեւ պարզեց իրաց վիճակն. ընդունեց նոր նախարարութեան կազմութեան պաշտօնն, իւր բարեկամաց հետ կանխաւ խորհրդակցելու պայմանաւ։

Թագաւորը թեթեւապէս անհանգիստ լինելով, խնդրեց Պ. Տէլիեանիէն, որ վաղը նորէն դայ առ ինքն։

Պալատէն մեկնելէն յետոյ, ժողովուրդը դրօշակներով մեծ ցոյց մ'ըրաւ Պ. Տէլեեանիի։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 7 փետ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի) 110 1/2
3 » » (վճռնկն) 109 3/4
» Բարիզ » (պանքայի) 22 95
» » » (վճռնկն) 23 02 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ .... դրն.... 9 24

---

(1) Կ'երեւի թէ սոյն որոշումն առնչութիւն ունի մեր երէկի ազգային լրոց մէջ Վաղարշապատէն առնուած տեղեկութեան հետ։

Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	9 25 1/2
Բէրսայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	9 23
Բարձրագոյն գին	»	9 23 1/2
Նուազագոյն	»	9 23
Կէս օրին	»	9 23 1/2
Իւնիֆիէ Եգիպտական Գ. Կ.		75 25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		75 35
Բէրսայի մէջ		—
Այս առտու բացուեցաւ Գ. Կ.		75 35
Կէս օրին		75 35
Չէմլէնիզ		15
Րէթօր գօնսօլիտէի		—
» Իւնիֆիէի		—
Փոխառութիւն 1863	Ֆր.	79
» 1865	»	59
» 1869	»	53
» 1873	»	47
Պօն տիւ Թրեզօր	Անգլ. Լր.	22 50
Բուժէլիի երկաթուղի	Ֆր.	46 25
Թալիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի	»	70

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Ուօրէնթէ ֆէնէրալ	Գ. Կ. Անգլ. Լր.	3 15
Քրէտի ֆէնէրալ	» » Օսմ. Լր.	6 32
Պանք տը Գ.Պոլիս	» » »	5 20
Սօս. Շանժ է վալէօր	» » Օսմ. Լր.	3 24
Թրամուէյ	» »	276

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 20
Գրիւից	»	51 20
Ռուսական թղթադրամ	»	8 60
» արծաթ	»	89 15
Ֆիօրին	»	9 3
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108
Վեցնոց	»	102 35
Հինգնոց	»	102 35
Մէթալիք	»	99
Պղինձ	»	800
Թղթադրամ	»	3000

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լօնտոն, 18 փետրվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	99 5/8
Օսմ. բացուեցաւ	17 1/4
» » գոցուեցաւ	—
Միացեալ կուբոն 1	37 1/4
» » 2	20 5/4
» » 3	17 5/8
Փոխառութիւն 1877	84 1/2
Պանք Օթօման	13 7/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	96 3/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	68 5/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	89 3/8
Տայրա Սանիէ	66 5/8
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	88
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—

Վիէննա, 18 փետրվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լօնտոնի վրայ	124 50
Օսմանեան երկաթուղի	22 70

Բարիզ, 18 փետրվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0 բաց	109 85
» » 3 0/0 բաց	81 50
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	17 60
» » գոցու. գ. կ.	17 67 1/2
Միացեալ պարտք Սէրի Բ.	21 50
» » Գ.	17 60
» » Դ.	— —
Օսմանեան երկաթուղի	47 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	510
Պանք Օթօման	602 50
Գրէտի Լիօնէ	556 25
» Ֆօնսիէ գ. կ.	1336 25
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)	1265
Սուէզի ջրանցք Բարձրացում	1951 25
Ռուսական 5 0/0 1877ի (գ. կ.)	99 3/4
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)	98 10
Եգիպտական միացեալ գոց	346 25
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	62 1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք	408 75
5 0/0 Հէլլենական (գ. կ.)	348 75
Չէք Լօնտրայի վրայ	25 37

ՄԵՏԵՕՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ՊԵՐԱ

19 փետրվար (Ն. Տ.)

		ժ. վ.
Ծագումն արեգական (Աւերեւոյթ)		6 51
Մուտք » »		5 38
Կէս օր (Միջին ժամով)	11 ժ.	12 14
Կէս օր (ժամ ըստ Տաճկաց)		6 15
Ծագումն Լուսնի (Աւերեւոյթ)	Ա.	8 59
Մուտք	Ե.	10 20

Երեւումն Լուսնի Վ. Ք. փետրվար 22 ին
Երեկոյեան ժամ 12ը 27 անցած

		Հզօրդմեթր.
Ծանրաչափ (Ծովու երես)		759 9
Ջերմաչափ		9 1
Նուազագոյն աստիճան		6 9
Բարձրագոյն »	Երէկուան	12 4
Խոնաւութիւն 0/0		80
Բարձրութիւն անձրեւի 36 ժամու միջոցին հազարորդամեթր		0

Ուղղութիւն հողմոյ.—Հարաւ արեւմտեան լոյժ տկար

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19 Ի ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը նորէն իջած է Միջերկրականի եւ Իտալիոյ հիւսիսային կողմը. Հովը ուժգին կը փչէ հիւսիսային արեւմուտքէն եւ արեւելքէն դէպ ի Լիօնի ծոցը. ուրիշ կողմեր հովը տկար է. Հարաւային հովը տկար է յԱդրիական, յԱրշիպեղագոս եւ ի Վիէննա, չափաւոր ի Դարդանէլ, Հանդարտ օդ յՕտեսա:

Բարեխառնութիւնն է 6 աստիճան Իսնդրապուրկ, եւ 1 յՕտեսա:

ԱԶԳ.

Օսմանեան Հանրային Պարտուց Թողեալ Հասութից Վարչութիւնը կը ծանուցանէ Պոլսոյ եւ տրուարձանաց մէջ ըմպելի վաճառողներուն թէ, ոգելից ըմպելեաց վաճառման կանոնագրին 14րդ յօդուածին և 10րդ յօդուածին վերջին հատուածին տրամադրութեանց համաձայն, անձամբ ներկայանան 1885 մարտ 1/13 էն առաջ՝ ոգելից ըմպելեաց Տնօրէնութեան, որպէս զի վերանորոգեն, կանոնագրեալ տուրքերը վճարելով, իրենց վաճառման արտօնագրերն, 1885 մարտ 1/13 էն մինչեւ օգոստոսի վերջ (Հ. Տ.):

Ոգելից ըմպելեաց Տնօրէնութիւնն այս օրէն իսկ սկսած լինելով նոր արտօնագրերը տալ, մինչեւ յառաջիկայ մարտ 1/13 այդ արտօնագրերը չունեցող անձինք կանոնագրին տրամադրած պատիժները պիտի կրեն առանց բացառութեան:

Կ. Պոլիս, 1/13 փետրուար 1885

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԹԻՖԼԻՍ, 19 յունուար 1885

Երկու երկա՛ր տարիներ անցան այն ժամանակէն ի վեր ուր Հայոց Հայրապետական Աթոռը թափուր մնաց իւր գրաւողէն: Այնուհետեւ ո՛րքան յոյս և ո՛րքան եռումն ու բորբոքումն, և ապա հարուա՛ծ ու սրտաբեկութիւն, հուսկ, ուշաբերուելով այլայլութիւնից, ուր ըմբռնել էր մեզ վեհագոյն անձի կորստեան անհնա՛րին ցաւը, դարձեալ ահա մեր աչքի առաջ այն թափուր աթոռ. դարձեալ ահա մենք՝ մտախոյզ հոգւով ի խնդիր և ի քննին արժանաւորին, որ վերցնէ սուգը, արդարացնելով յոյսը:

Երբ պատճառը կայ՝ արդասիքը կ'երեւի. եթէ կարիքն զգացւում է՝ կը յայտնուի լցուցանողը: Այդ խորհրդածութիւնն է առաջնորդում և թեւ ու թիկունք տալիս այն անհանց, որոնք ճակատուած են ձախող բախտի և դժուարին հանգամանքների միաբանութեան դէմ:

Տարի չէ դեռ՝ երբ համայն Հայութիւնը խլրտուած էր մի բարոյական չահու խնդրով,—գերագոյն շահը իւր համար, և առաջին անգամ միայն այդպէս ճանաչուած՝ գիտակցօրէն: Հայրապետի ընտրութեան խնդիրն էր դա: Եւ ո՛րպիսի անձնաւորութեան վրայ էր նա ամփոփել իւր հայացքը: Միտք, զգացմունք, կրօն և դոցա արդիւնական յայտարարը, գործ, ահա այդ բարեմասնութեամբք, այդ հիմնական յատկութիւններով էր ճանաչուած այն մարդը, որով գրաւուած էր Հայութիւնը, որով յայտնի էր լինում Հայութիւնը: Երբեմն, և դեռ շատ չէ հեռացած այն ժամանակը, չքաղցեալ միայն ճոխացեալ աստիճանաւորի քուէով էր որոշւում Հայրապետական Աթոռի բախտը. իսկ երէկ ժողովրդի խորիմաստ ձայնն էր կրօնի չահը պաշտպանողը. և երբ ժողովուրդն զգաց իւր գոյութիւնը, դասաւ նա և իւր գոյութեան յայտարարը և արժուն պահապանը իւր նուիրական շահերի. և ահա այդ ժողովուրդը այսօր՝ դարձեալ խուլ խլրտման մէջ է:

Ի՞նչ են մեր կարիքները. այս է զբաղեցնող խնդիրը: Եւ խնդիր՝ կրօնական—բարոյական—կրթական —վանք, եկեղեցի, վարժարան:

Վանքը քուրայ է, ուր կրօնական վարդապետութիւնք քննւում, զտւում, իրենց մաքուր ոսկիով փայլում են քարոզութեան և վարդապետական գրոց ձեռքով: Վանքը վարդապետանոց է. այդ տեղ են պատրաստւում եկեղեցւոյ բարձր պաշտօնեայք, հոգւոյ առաջնորդք, որոց անկ է կրօնը և կեանքը ներդաշնակութեան մէջ պահել՝ վարդապետութիւն և ժամանակ միմեանց պատշաճեցնելու նկրտելով: Այդտեղ է պատրաստւում և կազմւում սրբազան բեմի վրայից կենդանի և կենդանարար խօսքը յունելն ժողովրդի հնչեցնողը, աշխարհի հոգեբով ու նեղութեամբք մաշեալ, խոժոռեալ և վայր անկեալ ճակատը զըւարթացնելու, դէպի գեղեցիկ երկինքը հայեցնելու և ոգեւորելու:

Եկեղեցին կրօնական պատուիրանների սերմնարանն է. նորանում է բողբոջում բարոյական գեղեցիկ սկզբունքների ծիլը. դա է Սելովայի աւազանը ուր մկրտւում ու լուանում է ախտացեալ անձը, որի ջրերի յուզման և յարախաղաց ծփման շնորհիւ մաքրւում է հոգւոյ մենոլորտը, կազդուրւում առողջանում է վհատեալ հոգին. այն համեստ պաշտօնեայն, որ այդ աւազանի չուրջը դառնալով՝ խրատում, մխիթարում, համոզում է և յուսացնում, քահանան է դա. օրհնեա՛լ անձն: Նմանապէս դա է տան մէջ, չինականի խրճիթում, մխիթարիչ հրեշտակը, բարւոյ խորհրդատուն. հրապարակի վրայ՝ ժողովրդի բարոյական և նիւթական շինութեան, բարգաւաճման և յառաջդիմութեան յորդորողն ու կարապետը, հօտի առջեւէն բարձրագլուխ գնացող և ամբողջ դանդուածը իւր հետ քարշող, ներուի ինձ համեմատութիւնը, նոխազը:

Վարժարա՞նը. և ո՞վ չգիտէ ի՛նչ է վարժարանը —մանուկ բոյսի մնուցողը, կրթողը և կերպարանողը: Այդտեղ է ստանում նա այն դրոշմը, որով կարդացւում է նորա ճակատին իւր ծագման պատմութիւնը: Այդտեղից է նա ներընդունում իւր սրտում այն մանուկ սերմը, որ ապա աճումն առնելով ծառ է դառնալու. և այդ մանուկն է որ, հասնելով, պիտի լինի կրօնասէր առաքինի և աշխարհօրէն քաջ:

Այդ բոլորը մենք հասկանում ենք, ժողովուրդն սկսել է հասկանալ. դոքա են այժմ մեր կարիքները և մենք ի խնդիր ենք այն յարմարաւոր անձանց՝ որոնք այդ կարիքները լցուցանելու հոգն ստանձնել կարողանան. մանաւանդ թէ փնտռում ենք այն անձը, որին յանձնելի պաշտօնի շատ երկայն դարերից ի վեր սրբագործեալ կոչումն է եղել յիշեալ պէտքերին մատակարար լինելը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մէջ:

Քննութիւնը մեզ ընծայում է Հայոց բարձր հոգեւորական դասի մէջ երեք տարբերեալ կնքով անձնաւորութիւնք:—Խելքով և, զգացմունքների խառնուրդին մէջ, ի՛րր թէ աւելի բարեման զգացմունքներովը և մանաւանդ իւր աւանդապահութեամբ ճանաչուած, կամ լաւ եւս ասել իւր արբանեակներից այդպէս քարոզուած մարդը. սա այն մարդիկների կատարեալ տիպարն է,—եթէ ընդունենք որ նա իրաւ ընդհանուր չահն խորհող և աւանդապահ ոմն լինի,— որոնց յատուկ է կարեւոր պարագաներում երկիւղով՝ մանաւանդ թէ երկչոտութեամբ չափազանց երկար ու բարակ վերուծիր անել որ և է գործ, որոճալ նորա վրայ և խորհել և, որ շատ յաճախ է պատահում, երկար խորհելով ներհել. այդ ժամանակ կարաւանն անց է կենում, և ժողովուրդը իւր մարդու կողը խթելով վերջապէս՝ ձայն է տալիս դայթակղած. «Կարաւանն եկա՛ւ, անցա՛ւ, գնա՛ց, դեռ դու քնա՞ծ ես»: Եթէ դա աւանդապահութիւն է՝ լաւ տեսակէն չէ: Հեռո՛ւ այդ մարդը:—Ահա միւսը. սա մի գիտնական, բանիբուն, կենդանի բնաւորութեան տէր, գործօն, չարժուն, յայտնի զգացմունքներով, յայտնի սկզբունքներով աչքի երեւացող մարդ է. նայելով նորան՝ ասում են. Երեւում է որ քեզանում մեծութիւն կայ, ոգի ունիս, աչխոյժ ունիս, և կարողութիւն՝ ժողովուրդն ըմբռնելու. միայն հաստատ չգիտենք, որ՝ եթէ մեզ առաջնորդ մնելու լինիս մեր ծանր ու փշոտ և միանգամայն ընդ աղօտ երեւացող ճանապարհի վրայ՝ ո՛րպէս պիտի տանիս մեզ և ո՛ւր պիտի տանես մեզ:—Նայեցէ՛ք երրորդ կողմը, տեսէ՛ք ժողովրդի այդ խուլ որոտացող հոսանքը, գնում է, գնում է փոշեթաղ, գնում է քրտնախառն, հետեւում է նա մի մարդու, մի աբեղայի, որ կենդանացուցիչ է Աւետարանի ասածը՝—Եթէ ունենաք հաւատ մանանխոյ հատին չափ և ասէք այդ լերանը՝ ե՛լ և ընկի՛ր ծովը, կ'ընկնի՛, ճշմարիտ վկայ—: Արդ, ծովացեալ ժողովուրդը հետեւում է այդ մարդուն, որ զգեցեալ է դիւթական զօրութեամբ և լի է աստուածային աւիւնով: Ընդ հո՛ւր և ընդ ջո՛ւր, գնա՛, քեզ հետ ենք: Այդ մարդը մի անուն ունի, և ո՞վ է որ թագուցանել կարողանայ մի այդպիսի անուն. Ընդհանուր հնչմամբ՝ նա կոչւում է ԽՐԻՄԵԱՆ, միակը դարերի հանդէպ որ վերակոչուած է Հայրիկ:

Աթոռը թափուր է. Եկեղեցին ի սկզբանէ դարուց Քե՛զ է վերապահել այդ գահի վրայ անձն ընտրելու իրաւունքը. ընտրէ՛ ուրեմն, հա՛յ ժողովուրդ: Գրագէտ իմաստունք քեզ ուզում են առաջնորդել այդ ընտրութեան մէջ և ասում են քեզ՝ որքան կարող են՝ իրենց փաստերը քո չահուդ համար. իրաւ է և գովելի այդ նախանձը. բայց, ի դէպս քո նոյն լեզուն և ներքին զգացմունքը չհասկանալուդ, հետեւիր քո զգացմանը. այդ բնածին զօրութիւնը, անձի պահպանութեան այդ ներքին ազդը՝ լաւապէս կ'առաջնորդէ քեզ, երբ դու արդէն սկսել ես ճանաչել գլուխդ, անձիդ յարգը, և ստացել ես բնական արտօնութեանցդ անվթար պահպանութեան խնամութիւնը:

Աէ-Էջմ.ի ցոյց տուած ճանապարհը արեւմտեայ եղբարց, ընտրութեանը մասնակցելու եղանակի վերաբերմամբ, ամենայն հանգամանք ինկատ առած, առ ժամս միակ լաւն է և հաւանելի արեւելեայցս: Դուք կ'առաջարկէք ընտրելի անձինքը, մենք կ'անենք ընտրութիւնը: Ուրախ չենք հանգամանքի մեզ շնորհած առաւելութեանը վրայ. ահա մի արտօնութիւն որ խեթ ով է ընդունում. բայց երբ խնդիրն արտօնութեան վրայ է, պարզ է որ ամեն ժամանակ արտօնարն աւելի զօրաւոր է եղել քան արտօնընկալը: Ժամանակն էլ խիթան է, որի դէմ կից կ'արձակէ՝ ով ուղը սալուած ունի պողպատով: Մենք այժմ կրում ենք ժամանակը, յուսալով թէ պիտի գայ օր՝ ուր նա մեզ կրէ:—Բայց վերադառնանք ուստի հեռացանք:

Խնդիրն այն է թէ ո՞վ են առաջարկելիք ձեր ձողմանէ: Հայ եկեղեցւոյ կարիքները նոյնն են և համարեա մինոյն վիճակում ամենայն ուրեք. սակայն բնաւեալ անձը, Հայոց Հայրապետը, Այրարատեան վիճակի անմիջական տնօրէն է: Այս տեսակէտով առաւել այս կարծիքն և ցանկութիւնը ձեր կողմանէ ի համար առնելն իրաւունքի և արդարութեան գործ է, որ և Աէ-Էջմ. ի դէպ ժամու ճանաչել և հրատարակել է, եթէ սխալ չեմ:

Երբ ի վերոյ երեք որոշ որոշ կնիք ունեցող անձնաւորութեանց վրայ խօսք արինք, բաւական յայտնի կացուցինք մեր զգացմունքը թէ ո՞վ է մեր առաջին ցանկալին և մինչեւ իսկ ո՞վ երկրորդը, յետ նորա: Բայց Հայոց Կաթողիկոսը որ և է տեղւոյ համար մասնաւոր յատկութիւններ ունենալէ զատ, ընդհանուրին վերաբերեալ յատկութիւններով մանաւանդ օժտեալ պէտք է լինի: Ի հարկէ այդ դէպքում ևս մենք մասնաւոր կամ միայն տեղական չահն ինկատ առնելով չէ որ յայտնում ենք մեր ցանկութիւնը: Սակայն եթէ դուք յարմարագոյն և արժանաւորագոյն այլ ոք հանդիսացնէք՝ մեր ուրախութիւնը պիտի աւելացնէք այդ նոր ծանուցեալ գանձով: Գուցէ կան այստեղ այնտեղ գրուածների տակ թագուցեալ լոյսեր:

Բայց Ազգային Ժողովից նշանակեալ ընտրելիքն են Էջմիածին առաջարկւում, մինչդեռ մենք վերեւում ասում էինք, գուցէ ոգեւորութեամ՛բ, թէ ժողովուրդն է իւր կաթողիկոս ընտրողը. իսկ Էջմիածնում՝ քաղաքներից եկած պատգամաւորքն են ընտրութեան քուէն ձգում: Ո՞ւր է ժողովուրդը: Այնտեղ է, հեռո՛ւն, տեսարանի խորքում, սպասում է ձեռքը կուրծքին սրտադող. քե՛զ է նայում, ազգային ժողով. ձե՛զ է նայում, ընտրո՛ղ պատգամաւորք: Դուք նորա ընտրեալ ներկայացուցիչներն էք, առանց երդման կապի, այո, բայց խղճմտանքի հարկի տակ: Ահ՛, ներշնչուեցէք այդ աչխատաւոր և իւր ճակտի առաքինի քրտինքով պսակեալ ամբոխէն, կարդացէք նորա սրտի մէջ և առէք ձեր ձայնը, առէք ձեր քուէն: Տեսէ՛ք, դուք բաւական ալեկոծուած էք կըրքերով, զանազան տեսութիւններով կամ գիտութիւններով. բայց նա, ժողովուրդը, որբութեամբ ճանաչում է իւր մարդը, իւր գերսիրելին, և տալիս է նորան մականուն՝ որ յաւերժանում է մնելով ազգային պատմութեան տաճարը, յաղթող հանդիսանալով ամենակուլ ժամանակի վրայ:

ՆՈՐՇԻՐ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՔԱՂՈՒԱԾ

ՎԱՆ

Յունուար 22.—Ծայտնի է որ այս տարի հանրային կրթութեան և հանրօգուտ շինութեանց համար տասանորդի և կալուածական տրոց վրայ յաւելում մը եղաւ: Տասանորդի յաւելեալ տուրքը նախորդ ամսուր արդէն հաւաքուեցաւ 2.50 առ 100 յաւելմամբ. այսինքն երկրագործք փոխանակ 10 չափին 1 չափ տալու, 8 չափին 1 չափ տուին: Իսկ կալուածական տրոց վրայ եղած 6 առ 100 յաւելումն այս օրեր սկսած են հաւաքել: 100 ղրուշ կալուածական տուրք վճարողներն յետ այսորիկ պիտի վճարեն 106 ղրուշ: Արդէն հարկ եղած որոշումներն եղած են յառաջիկայ գարնան յիշեալ յաւելուածական տրոց գումարովը ընդարձակ քաղաքային վարժարան մը կառուցանելու համար:

—Քաղաքապետական ժողովոյ անդամոց և նախագահին ընտրութեան համար այս տեղ քուէարկութեան ձեռնարկուած է: Քուէարկու են 50 ղրշէն աւելի կալուածական տուրք վճարողներն: Այս առթիւ զանազան կուսակցութիւնները մեծ գործունէութեան մէջ են իրենց ընտրելիներու յաջողութեան համար:

ՍԵԲԱՍՏԻԱ

Յունուար 29.—Նորընտիր Քաղ. Ժողովը, վարժարանաց բարեկարգութեան համար, որ միմիայն դրամով ձեռք կը բերուի, որոշեց կրթական ընդհանուր տուրք առնուլ քաղաքիս ազգայիններէն և այս տրոց գանձումն Յանձնախմբի մը յանձնել: Ս. Առաջնորդն՝ Վարչութեան այս որոշումը գործադրելու համար՝ պատրաստ է ջանք ամեն ճիգ, բայց ցաւելով կ'ըսենք թէ մեծ երկբայութիւն ունինք այդ տրոց գանձման մասին, նկատելով այն խորին անտարբերութիւնն որ թագաւորած է մեր ազգայնոց վրայ: Փափաքելի էր արդարեւ, որ Վարչութիւնն ուրիշ դիւրագործադրելի միջոց մ'առնէր առայս, և արգեամբ փրկէր զվարժարանն այն աննախանձելի վիճակէն, յորում ինկած է մի միայն դրամի չգոյութեան առթիւ: Ուս. խորհուրդն զբաղած է վարժարանաց կրթական կանոնագիր և ծրագիր պատրաստելու և առօրեայ ընթացիկ խնդիրներն կարգադրելու, յուսալով միշտ Վարչութեան ազգասէր օժանդակութեան և իմաստուն գործունէութեան: Քաղաքիս բազմարդիւն Անձնուէր ընկերութիւնն որ երկար տարիներէ ի վեր դադրած էր գոյութիւն ունենալէ, այս օրերս վերակազմեցաւ Տեառ. Ճանօ էֆ. Պէկեանի կողմէն, և իրեն մի արժանաւոր Ատենապետ ընտրելով, Տօքթ. Գարեգին էֆ. Սինի, կիրակնօրեայ դասախօսութեանց սկսաւ: Ընկերութեան դրեանց և այլ հաչուոց քննութեան համար կազմուած է մի Յանձնաժողով, որ փութապէս իւր պաշտօն կը կատարէ: Յարատեւութիւն կը մաղթենք:

—Նախորդ տարւոյ վերջին օրերուն մէջ քաղաքիս պատուաւոր ազգայիններէն Նշան էֆէնտի Ֆիչէնկճեան իր մահկանացուն կնքեց երիտասարդական ծաղիկ հասակի մէջ: Քաղաքիս համար արդարեւ մեծ կորուստ մ'է Ֆիչէնկճեան էֆէնտիի տարաժամ մահն, որ վերջ տուաւ նորա մեծ տաղանդին և ազգօգուտ բարեմասնութեանց: Հանգուցեալն ազգային պաշտօններ ամենայն յաջողութեամբ վարած լինելէ զատ, քաղաքիս Պատժական Նախնական Դատարանի և Ամբաստանութեան Ատենի անդամ էր, յորում ո՛չ նուազ խոհական գործունէութիւն ցոյց կուտար:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

ԲՐՕՖ. Ս. Ֆ. Պ. ՄՈՐՍ, Վ. Օ.

Բրօֆ. Սամուէլ Ֆ. Պ. Մորս, Վ. Օ. (Վարդապետ օրէնաց), հնարիչ հեռագրոյ, մին ամերիկեան հոյակապ անձնաւորութիւններէն, ծնաւ ի Չարլզթաուն, Մասաչուսէթս, 1791 ապրիլ 27ին, և մեռաւ ի Նիւ-Եորք, 1872 ապրիլ 2ին ի հասակի ութսուն և մէկ ամաց:

Եէյլ Քօլէճի մէջ ուսման շրջանը աւարտեց 1810ին և յաջորդ տարին յԱնգլիա ուղեւորեցաւ պատկերութեան արհեստը ուսանելու: Վերադարձաւ ի Միացեալ Նահանգս 1815ին և իւր արհեստով պարապեցաւ ի Պոսթըն և ի Չարլսթըն: 1822ին Նիւ-Եորք գնաց, և քանի մի տարի վերջ, կազմեց գծագրական ընկերութիւն մը, որ սկզբնաւորութիւնն եղաւ հաստատման արդի Ձեմարանին Գծագրութեան, որը առաջին Նախագահն ինք եղաւ: Մասնաւոր ուշադրութիւն նուիրեց բնալուծութեան ու բնագիտութեան և ընտանեցաւ ելեկտրա-մագնիսականութեան:

Մինչ Սիւլլի չոգենաւով Հավրէն ի Նիւ-Եորք կը ճամբորդէր, նախաճաշի սեղանին վրայ խօսք բացուեցաւ նորոգ կատարուած ելեկտրական գիւտերու վրայ. այս խօսակցութիւնը, որ տեղի ունեցաւ 1832 հոկտեմբերին, պատճառ եղաւ իրեն ելեկտրական հեռագրոյ մը պատկերներ գծելու: Նոյն օրը անդադար գործեց և գիշերը անքուն անցուց. ճախողութիւնք, գերդ. յաջողութեանց, միմեանց կը յաջորդէին. կը վառէր միտքը. վերջապէս Մորս հասաւ եզրակացութեան. առաւօտ մը նախաճաշի սեղանին վրայ իւր յօրինած գործիքին պատկերը ցուցանելով՝ կը բացատրէր Պ. Ռայվիւ, իւր բարեկամին: Երբ նաւէն ելնելու վրայ էր, Մորս ըսաւ նաւապետին. «Էհ, նաւապետ Բէլ, այս օրերս պիտի լսես հեռագրոյ վրայ իբր հրաչալիք աչխարհի. յիշէ՛ թէ անոր գիւտը Սիւլլի բարի չոգենաւուն մէջ կատարուեցաւ»:

Սկսաւ աչխատիլ իւր գիւտով, որպէս նաեւ պարապիլ իւր արհեստին իբր գծագրիչ: Ինք կ'ըսէ. «Այն ժամէն զոյգացաւ ի նա մորթ մը, որ աւելի սաստիկ, աւելի դիւցազնական և աւելի քաջայոյժ էր քան այն որուն ամեն հնարիչ կը հանդիպի: Վերջին աստիճան լքած էր ինքզինք. հայր էր երեք անմայր զաւակաց, դրամական անձկութեամբ կը տառապէր, անկարող էր արհեստով դրամ ճարել առանց զոհելու իւր գիւտը»: Եւ հետեւեալը կը պատմէ. «Նասօ և Պիքմըն փողոցներուն անկիւնը իւր եղբայրը չէնք մը կառոյց, որ իրենց տնօրէնութեամբ հրատարակեալ օրագրոյն խմբագրատունն եղաւ: Այս չէնքին հինգերորդ յարկին վրայ սենեակ մը տրուեցաւ իրեն, զոր ընդ երկար գործածեց իբր արուեստանոց, ննջարան, հիւրանոց, խոհարան, դահլիճ և խանութ: Սենեկին մէկ կողմը կար իւր անկողինը ուր կը ննջէր, եթէ երբեք տիրուհի Քունը հաճէր զինքն այցել. միւս կողմը, պատուհանին քով, ճախարակ մը կար որ վրայ միշտ կը բանէր իւր գործիքը կատարելագործելու համար: Ասոր կը բերէին իրեն ամենապարզ տեսակէն ուտեստ, որ իւր պատրաստած թէյով կը սնուցանէր կեանքը, մինչ յար կ'աչխատէր յղած գաղափարը ի կատար ածելու»: «Եթէ կ'ըսէր Մորս, յաջողիմ մագնէս մը տասն մղոն հեռաւորութեամբ բանեցնել, կրնամ աչխարհի չուրջը երթալ»: Եւ յիրաւի 1835ին փառաւորապէս տարաւ յաղթանակը: Տր. Թէմփըն կը գրէ. «Այն բաները զորս լրիւ կը յուղարկէր մէկ ծայրէն, միւս եզրը՝ թուղթի կտորի մը վրայ ճշդիւ կարդացուեցան»: Այլ ոմն կ'ըսէ. «Ցորդ մարդկային օգնութիւն չ'հասաւ մինչեւ հնարչին որ գործիքը չինեց, ալիքաւոր պատրաստեց, հեռագիրը կատարելագործեց»: 1837ին խնդրագիր մը մատոյց Միացեալ Նահանգաց Ծերակոյտին որպէսզի օգնեն իրեն փորձառական գիծ մը չինելու: Երբ իւր խնդիրքն ընդունելի եղաւ, ուղեւորեցաւ յԵւրոպա օտար տէրութեանց ծառայութիւն մատուցանելու իւր գիւտով: ՅԱնգլիա զլացուեցաւ իրեն արտօնագիր մը՝ ուր այնքան կ'ըղձայր, նոյնպէս նաեւ ի Ֆրանսա:

Սակայն ի չնորհս իւր բարեկամաց ազդեցութեան, Ծերակոյտ 1842-43 տարւոյն նստին ծրագիր մը ընդունեցաւ, որով 30,000 տոլար կը տրուէր հեռագրոյ փորձառական գիծ մը հաստատելու համար: Երբ բրօֆ. Մորս լսեց զայս, խորապէս յուզուեցաւ, այնքան իմն որ անխօս մնաց քանի մը բոպէ:

Փորձառական գիծը, ընդ մէջ Պալթիմօրի և Ուաշինգթընի, 1844 ին լմնցաւ: Նոյն տարւոյ մայիսի 24րդ օրը զառաջինն քաշուած հեռագրոլուր մը այս բառերը կը պարունակէր. «Զի՜նչ գործեաց Աստուած»: Այս հեռագրոլուրին, զոր ի Պալթիմօրէ Պ. Վէյլ քաչեր էր, բրօֆ. Մորս պատասխանեց յՈւաշինգթընէ. «Քանի մը բոպէ սպասէ՛»: Պ. Վէյլ պատասխանեց. «Լաւ», և յետոյ այս լուրերը փոխանակուեցան.

—Լուր մը ունի՞ք:
—Ո՛չ:
—Պ. Սիթըն կը բարեւէ ձեզ:
—Իմ բարեւներս տուր անոր:
—Ժամը քանի՞ է:
—Ինն քսանեւութ անցած:
—Օդը ի՞նչպէս է:
—Ամպոտ:

Երբ առաջինն հասարակաց գիծ մը չինուեցաւ՝ դրամ չպահանջուեցաւ ի հատուցումն: 1845 ապրիլ 1ին, չորս բառին 1 սէնթ (10 փարա) գին կտրուեցաւ. ապրիլի 4րդ օրը 1 սէնթ չահ կար. 5րդ օրը 12 սէնթ. 6րդ օրը 0 սէնթ. 7րդ օրը 60 սէնթ. 8րդ օրը 1·30 տոլար. 9րդ օրը 1·04 տոլար: Այսպէս էր հեռագրոյն սկզբնաւորութիւնը որ դեռ 40 տարին չէ բոլորած:

Բրօֆ. Մորս երկայն և մեծածախ դատեր բացած էր իւր գիւտին առաջնութեան իրաւունքը պաշտպանելու համար: Բազում ոսկի միտալներ, պատւոյ խաչեր և մեծագումար դրամներ ընդունեց ի վարձատրութիւն իւր յարատեւ ձգանց: Ոչ մէկ Ամերիկացի բրօֆ. Մորսի չափ պատուուեցաւ օտար պետութիւններէ և գիտական հաստատութիւններէ: 1871 ին իւր մէկ պղնձեայ արձանը կանգնեցին ի Սէնթրըլ Բարք: Թխաքար բնակարան մը, Թիւ 5, Ուէսթ Թուէնթի-Սէքընտ փողոց, Նիւ Եորք, տախտակ մը կը կրէ իւր ճակտը, այսու վերտառութեամբ. «Այս տան մէջ Ս. Ֆ. Պ. Մորս բազում ամեր ապրեցաւ և մեռաւ»:

Ճ. Ա. ՓՕԹԸՐ Թրգ. Ա. Գ.

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՒՄԳԱՓՈՒ, 6 փետրուար

Լրագրոյդ 326 թիւ թերթին մէջ «Վարդանանց տօնը» վերնագրով հատուածն կարդացինք, որով յիշեալ տօնի առթիւ միմիայն Մայր-Եկեղեցւոյ Լուսարարապետ Տէր Սուքիաս Աւագ Քահանայի ընթացից պատճառաւ, կրօն. ժողովոյ մասնաւոր ուշադրութիւնն կը հրաւիրէիք. սակայն ներուի մեզ ըսել թէ, այս առաջին անգամը չէ որ Արժ. Քահանային այսպիսի քմահաճ ընթացից մէջ կը գտնուի, այլ ամեն եկեղեցական հանդիսից մէջ իւր դիկտատորութիւնը ի գործ կը դնէ:

Վարդանանց տօնի օրը Արժ. Լուսարարապետ Աւագ Քահանան իւր ընթացքովը ո՛չ միայն եկեղեցական հանդէսը անշուք կերպիւ կատարել տուաւ, այլ և չթոյլատրեց Դպրաց դասուն ո՛չ օրհնութեան ժամանակին յատեան ելնելու և ո՛չ «Այսօր դասք» երգել տալու, ինչպէս որ կը կատարուէր ուրիշ տարիներ հանդիսապէս, որուն համար երբ Մայր-Եկեղեցւոյ Դպրաց դասու երաժշտապետ Թոչճեան էֆէնտի սոյն մեծ տօնին անշուք կերպիւ կատարման մասին բացատրութիւն կը պահանջէր յիշեալ Քահանայէն, սա սկսաւ յատենի Եկեղեցւոյ հետեւեալ բառերն արտասանել բարձրաձայն՝ ակնարկելով իւր մեծութիւնն թէ «անցեալ տարւոյ հրաման տուողը՝ այս տարի չտուաւ». ասկէ կը հետեւի որ ընդ միշտ իւր դերբուխան կամքէն կախումն ունի եկեղեցական հանդէսներն ըստ հաճոյս փառաւոր կամ անշուք կերպիւ կատարելն, մինչդեռ Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղական խորհուրդն յիշեալ Լուսարարապետ Տ. Սուքիաս Աւագ Քահանայէն նախապէս խնդրած էր նոյն օրուան հանդէսը վայելուչ կերպիւ կատարել տալու համար, փափաք յայտնելով միանգամայն որ կա՛մ ինք (Տ. Սուքիաս Քահանայ) և կա՛մ վարդապետ մը, եթէ յարմար դատէ, նորա մատուցանել տալ Ս. Պատարագն արժանավայել հանդիսիւ: Ահա սոյն առաջարկն առաթուր կոխելով անպատուած է Թաղական խորհուրդն:

Նոյնպէս մինչդեռ սովորական օրեր Ս. Եկեղեցւոյ ժամերգութեան ատեն բաւական թուով կանթեղ և մոմ կը վառուէր և ժամը չորսին մօտ կ'աւարտէր, ընդհակառակն թէ՛ հինգշաբթի (որ խաչհանգստեան օր է) և թէ՛ այն մեծ տօնի օրն ըլլալով հանդերձ՝ ժամերգութեան ատեն Եկեղեցւոյ մէջ միմիայն սեղանին առաջն եղած միջատավոր կանթեղը կը պլպլար և ճիշդ ժամ երեքին ալ աւարտեցաւ ի չնորհս Լուսարարապետ Տէր Սուքիաս Աւագ Քահանայի: Թէպէտեւ ժողովուրդն ուրիշ թաղերէ իսկ դունդագունդ կը դիմէր Եկեղեցի նոյն կրօնական հանդիսին ներկայ գտնուելու և հոգեւորապէս մխիթարուելու եռանդեամբ՝ բայց դժբաղդաբար իւր դէմ տաճարին դռները գոց գտաւ, նոյնը տեղի ունեցաւ նաեւ Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Ս. Հօր:

Ձենք գիտեր թէ Արժ. Քահանայն Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ այն Մեծ Բարեբարներուն դէ՞մ ալ հակակրութիւն ունէր որ նոցա անմահ և անմոռաց յիչատակն անպատուեց՝ անշուք կերպիւ կատարել հրամայելով, ինչպէս ըրաւ նաեւ ազգային մեծ սուգի մ'առթիւ:

Արդ, աւելորդ կը համարինք յիշեալ քահանային սոյն օրինակ ուրիշ արարքներուն մանրամասնութեանց մտնել հրապարակաւ, այլ կ'սպասենք մեր վստահելի Թաղ. խորհրդոյ իւր մասին ընելիք որոշմանը, յանձնելով միանգամայն կրօնական ժողովոյ ամենախորին ուշադրութեանը, որ անշուշտ պիտի բարեհաճի ըստ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ օրինաց զարժանն տնօրինել ի բուժումն դայթակղեալ մտաց:

ԵՐԿՈՒ ԹԱՂԵՑԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
287 միլիոն ֆրանք

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՔԷՅՖ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԽԱՆ

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ա. ՅՑԵՏՈՄԱԵՐՈՒ
—o—

Կը պատրաստուի այնիւ քարդերու վրայ ամեն լեզուաւ և զանազան զարդագրերով, ի գին 100 հատը 10 դահեկան։

Փափաքողք դիմելու են Արամեան տպարանը, Զափթիէյլըր Եակոբեան խան թիւ 13։

(Մատենադարան [illegible])

ՄՏԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ԸՍՏ ԲԷԼԻՍՍԻԷ
(Մայրենի Ոճ)
Բ. Տպագրութիւն սրբագրեալ
Մասն Առաջին
[illegible]

Օրինակք և Նիւթք բերանացի և գրաւոր հրահանգաց. 6էն 8 տարեկան տղայոց համար.

Թ. Թէրզեան
Հրատարակիչ Գրավաճառ Յ. Կ. Աճեան
Գին 3 ղրուշ արծաթ

Կեդրոնատեղին է Աճեան գրատունը, Կ. Պոլիս, Մէրճան փողոց թիւ 33։

ԵՂԻՍԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
(ԳՐԱՍԷՐ ԱՏՈՄ)

ԴՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Հրատարակեցաւ Փետրուարի [illegible]

Բովանդակութիւն.—Ազգային վիճակագրութ. Ա. Կրօնք եւ Կրօնականք.—Նուէր.—Սիամացոց.—Զատիկ։

ՊԱՏԿԵՐ
ԵԿԵՂԵՑԵԱՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ
ԵՒ
ՋԻՒՐՈՐ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
Մաղաքիա Վարդապետ Աբեղեան Զմիւռնացւոյ
(Արտօնութեամբ Կրօնական Ժողովոյ)

Սոյն օգտակար տետրակը կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր հայ գրավաճառաց քով։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

1885, Փետր. 1/13 յետոյ Օսմանեան Հանրային Պարտուց հին արժեթղթոց Միացման և Արձանագրման կանոնագիրն

Յօդ. 1. Միացումը պիտի փակուի 1885 մայիս 1/13ին Եւրոպական ամեն քաղաքաց մէջ, ի բաց առեալ Կ. Պոլիս, ամեն դասակարգի արժեթղթոց համար, արձանագրեալ, դրոշմեալ, Րամազանք կամ ուրիշներ։ Այս թուականէն յետոյ միացումը միմիայն Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի կատարուի։

Յօդ. 2. Արձանագրումը Եւրոպայի բոլոր քաղաքաց մէջ պիտի փակուի 1885, փետր. 1/13ին։ Այս թուականէն յետոյ, միմիայն Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի կատարուի։

Յօդ. 3. Միանալու կամ արձանագրուելու համար Պոլիս ղրկուած արժեթղթոց փոխադրութեան և ետ ղրկուելու ծախքերն արժէտէրոց վրայ են։

Յօդ. 4. 1885, մարտ 1/13ի կտրոնն և յաջորդները պիտի վճարուին միայն միացեալ պարտուց նոր արժեթղթոց կամ արձանագրեալ արժեթղթոց վրայ։

Յօդ. 5. 1885, փետրուար 1/13էն յետոյ միացման համար ներկայացուած սոյն արժեթղթերն, որք ո՛չ արձանագրեալ և ո՛չ դրոշմեալ են, մինչեւ ներկայացման թուականն իրենց ընկած կտրոններուն վրայ իրաւունք չպիտի ունենան։ Նոյնը պիտի լինի նաեւ 1885 փետրուար 1/13 էն յետոյ արձանագրման համար ներկայացուած Րամազան արժեթղթոց տոկոսեաց մասին։

Յօդ. 6. Երբոր արձանագրեալ արժեթղթք միացման համար ներկայացուին, փոխարէն տրուած նոր արժեթղթոց ընկած կտրոնները պիտի խզուին, եթէ կը համապատասխանեն ներկայացեալ արժեթղթոց կտրոններուն։

Յօդ. 6. Արձանագրման և միացման գործողութիւնք ամժամայէս պիտի դադրին ամեն վէզամերոյ պայմանաժամու նախընթաց տասնհինգ աւուրց միջոցին, և այդ պայմանաժամուն հետեւեալ օրն իսկ պիտի վերսկսին։

Այս տրամադրութիւն ի գործ պիտի դրուի միայն 1885 սեպտեմբեր 1/13 ի պայմանաժամուն նախընթաց կիրակէէն սկսեալ։

Յօդ. 8. Օսմանեան Հանրային պարտուց վարչական խորհուրդն իրեն կը վերապահէ որոշել, կայսերական կառավարութեան հետ միաձայնութեամբ, թէ՛ արձանագրման եւ թէ՛ միացման վերջնական փակումը։

Կ. Պոլիս, 1885 յունվար 10/22

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
—

ՔԻՐԷՃ-ԳԱՊՈՒ, Թիւ 3 վաճառատան մէջ մեծ և փոքր քանակութեամբ կը վաճառուին հետեւեալները։

Հանքածուխ, ՆԻՒՔԱՍԼ և ՔԱՐՏԻՖ
Զուլկի երկաթ, ՔԱԼՏԷՐ — Թիւ 1.
Հանքածուխ, ՔՕՔ.
Տոլոմ աղիւս, ՔՕՎԼԷՆ.

Բոլոր այս ապրանքներն ընտիր տեսակէ են և ԽԻՍՏ ԱԺԱՆԳԻՆՆԵՐՈՎ կը վաճառուին։

Մոսկուայի և Բեդրպուրկի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)

Մի քանի վայրկենի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մետաղեայ գործիքի։ Եղունգները կը շտկուին։

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 439
Պ. Սեպահի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿՐԻՒՆՉՔԻ
Ոտնաբոյժ

Ա. Յ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Ղալաթա, Թիւնէլի դէմ, Թիւ 33

Վաճառատանս մէջ կը գտնուին Գաղղիոյ և Գերմանիոյ համբաւաւոր գործարանաց ընտրելագոյն Դաշնակներ անմրցելի աժան գներով և ամեն տեսակ երաժշտական գործիներ, նաեւ խաղի ու սիկառի ընտիր թղթեր և սալոնի յատկացեալ լուցկի, որոց մասին եւս կը խոստանայ գոհացնել իւր յաճախորդներն։

Վաճառատունս պատրաստ է նաեւ վերոյ նշանակեալ ապրանաց վրայ յանձնարարութիւններ ընդունիլ և արագ գործադրել կարի գոհացուցիչ պայմաններով։ 18—36

ԱԶԴ

Վսեմ. Տօքթ. Սռեփան փաշա Ասլանեան իւր բնակարանը փոխադրած է ի Գատըգիւղ, Մօտա Ճատտէսի, թիւ 101, և կը շարունակէ դարմանել իրեն դիմողները՝ թէ՛ անդ ամեն օր, և թէ՛ Պաղճէ Գաբու Մէրճանեան դեղարանը՝ Երեքշաբթի, Հինգշաբթի, և Շաբաթ օրերը ի միջօրէի. —Աղքատները միշտ և ամենուրեք ձրի։ 24-30

ՏՕՔԹ. Խ. Կ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
Ղալաթա, Սէլանիք Պանք, Թիւ[illegible] փողոց Թիւ 251

Վկայեալ Ամերիկայի «Վէրմնդ» բժշկական համալսարանէն և Պոսդոն քաղաքի մէջ չորս տարի հիւանդանոցաց մէջ իբր քաղաքային բժիշկ մեծ յաջողութեամբ գործած է։

Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր։ Երկուշաբթի օրերը կը գտնուի նաեւ Նոր-Թաղի դեղագործ Սահակեան աղայի դեղարանը։ Ուրբաթ օրերը ձրի է մինչ կէս օր։ Վկայեալ աղքատք միշտ ձրի կը դարմանուին։

ՏՕՔԹ. Խ. Կ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ
10—15

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԻԷՐԻ

Նիզամիէ էլյիսէ անպարընա եւզ ատէմի թիմթըլը վէ խէչ եւզ ատէմի տիւզ օլարագ ճէման ուֆ եւզ ատէմ եաւէրանէ մախսուս սիմ գորտոնըն պէհէր ատէմի եւզ եւլիրմի պէշ ղրուշա թալիպի խիւզիւրինտէ օլուպ, Շուպաթըն բուիմինին օն բէշինճի Չէհարշէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն մինագասասը պիլիճրա մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթիյի վերիլճէկինտէն իթա իթմէյէ թալիպ վէ օնտան ուֆիւնճիւ բէնճշէնպիհ կիւնիւ եւզ ատէ պէշ թէնզիլինէ բաղլը պուլունան լարըն մաղամը սէրասքերի լէվազըմա թը ումումիէ դայիրէսինէ կէլմէլերի։

Ֆի 4 Շուպաթ 1885
3 - 3

ԲԺԻՇԿ ՃԱՆԻԿ ՔՐԻՍԵԱՆ
ՊԷՇԻՔԹԱՇ, ՉԸՐԱՂԱՆ ՃԱՏՏԷՍԻ
ՓԱՇԱ ՄԱՀԱԼԼԷ
Թիւ 50 —— Թիւ 50

Իւր տանը ամեն օր, առաւօտ և երեկոյ հիւանդ կ'ընդունի, իսկ կիրակի կէս օրէ վերջը ՁՐԻԱԲԱՐ։

Նոյնպէս իւր յաճախորդաց դիւրութեան համար, ըստ առաջնոյն կը շարունակէ գտնուիլ ամեն օր, Կ. Պոլիս կամուրջի դէմ ՔԻԻՉԻՒՔԵԱՆ եղբարց դեղարանը։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60			
	Առաւօտ											Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11	...	...	...
Գում—գաբու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22	...	...	...
Եննի—գաբու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 47	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26	...	...	...
Տաւուք փազա	6 35	...	8 ––	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29	...	...	...
Սամաթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50	...	...	...
Այ—Ստէֆանոս	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1			
	Առաւօտ										Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...	...	...
Այ—Ստէֆանոս	...	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...	6 51	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26	...	...	...
Սամաթիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 8	6 42	...	...	...	...
Տաւուք փազա	6 55	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...	...	...	...
Եննի—գաբու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...	...	...	...
Գում—գաբու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբ

Ա. Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան Վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայի Երկրագործական գործիքներ։ Զանազան տեսակ Արօրներ, Մորագորեն փոր առող գործեր, մեծ և փոքր։ Ցորեն մաղելու գործիք մեծ և փոքր։ Գետնէ ու խոտ ջարդող գործիք։ Զանազան գործիքներ բանեցնելու համար ձիով գալարող մեքենայ։ Պարտէզի գործիքներ։ Հրդեհի փոքր ջրհան և այլ զանազան Ամերիկայի ջրհաններ։ Այլ և այլ պտղոց ջուրերը հանելու գործիք։ Ձիերու և արջառաց կերը մանրելու աղօրիք, եայլն, եայլն։

Ամերիկեան Վաճառատուն ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

Ֆրանսայի և օտար երկիրներու ամեն հոտավաճառաց և վարսայարդարաց քով։

La
VELOUTINE
Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CH^les FAY, Parfumeur
PARIS – 9, Rue de la Paix, 9 – PARIS

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԿՐԱԿԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԾԽՆԵԼՈՒՋԻ ԽՈՂՈՎԱԿԱՑ
Միակ մթերանոց Վիեննայի Րիւտ Կէպիւրք վաճառատան կրակարանաց
ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՀԻՒՍՆԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

ՀԷՆՐԻԿ ԼԱՆԺ

24, Բէրշէմպէ—Բազար, Ղալաթիա
ՊՂՆՁԷ, ՋՈՒԼԱՑՈՅ ԵՒ ԾԵԾՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԵԱՑ
ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՆՈՑ
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՁՄԻՆԷՆԵՐ

ԴԳԱՆԱԿ ԵՒ ԵՐԿԱԹԵՂԵՆ, ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
ՋՐԱՄԲԱՐ ԴԻՄԱԴՐԵԼՈՒ ՀՐԱԾՈՒԹԻՒՆ ԴՈՒԹԻՒՆ [illegible]

1882Ի ԳԻՍԱՒՈՐԸ

LA COMETE DE 1882
DEPOTA GALATA
MOUKHANE PITE FRANCK [illegible]
Z. MARANGHIOF &

Այս հռչակաւոր վաւչեայ սիկարի թուղթը որ ամենաընտիր տեսակն է, կը յանձնարարուի ծխողաց։ Մայրաքաղաքիս բժշկական վարժարանը փորձելով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ։ Ընդհանուր շտեմարանն է՝ բոլոր Տաճկաստանի համար Ղալաթիա, Մումխանէ փողոց Սիթէ Ֆրանսէզ, 82 թիւ, Պ. Զաքարիա Մարանկիաէֆի վաճառատունը։

Կը գտնուի նաև Կ. Պոլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով։ 47–78

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆ
ՄԿՆԱՁԳՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՋՂԱՁԳՈՒԹԻՒՆ
Բոլորովին կը բուժէն իմ դրութեամբս

Ստակը կ'ընդունուի վարձն յաջողապէս կատարուելէ յետոյ։

Բժշկութիւն թղթակցութեամբ
ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՏՐ. ԱԼՊԷՐ

Ֆրանսական Գիտական ընկերութենէն պատուեալ առաջին կարգի ոսկեայ շքադրամով, վասն արժանեաց։

16, Բլաս տիւ Թրոն, Փարիզ

Պարոնայք Ճ. Վ. Ուիլթօլ և ընկերութիւն յառաջիկայ ապրիլ 1 էն սկսեալ չափաւոր գնով վարձու կուտանիրենց այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ
Պոլիս, Պաղչէ-գաբու, Եօմէր էֆէնտի խանին դիմաց։

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլէ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոննոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրսա	3000
Մէսոպօտամիա	3250	Ալլէանդր	1760
Թիպա	3250	Լոթիւս	800
Մոկտամ	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սէտիլ	700

Սէ[illegible] շոգենաւը նաւապետ Օսլին ամսոյս 20ին աստ կսպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքնաղ սենեակներ յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ճ. Թ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամէն շաբաթ կը բանին Լիվէրբուլէ և Միջերկրականի միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Բոդնիա	4,600	Բաւոնիա	5,000
Բալեսթին	2,500	Բալմիրա	3,000
Բրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սկիւթիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Հէմէրալդ	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քէտար շոգենաւը, նաւապետ Ուայթ, փետրուար 4ին աստ կըսպասուի։

Նորագրեան արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ ամէն նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հայիլ փաշա խան Ղալաթիա

Ն. ՊԱՔԷ ԵՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիայ և Պօրէի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէգք որ փետրուար 11 ին Մարսիլիայէն և փետրուար 19 ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ռիօն որ պիտի մեկնի փետրուար 17 ին երեկոյեան ժամ 4 ին։

Ուղեւորք և արժէ ստացուածներ

Նաւագնացի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՒՆԻՆԹԻ ԲՐԳՈՒԼ
Մումխանէ փողոց, Թիւ 141

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անդլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէանտրօ	4,500
Անձէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարաթոն	2,500
Պասսանօ	3,500	Մէլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրաւօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիփսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրադօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրագօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտնօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քոանդօ	3,600
Քէլսօ	2,000	Եէտօ	3,600
Քօվնօ	2,200	Ջէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Ջէրօ	140

Րինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն, Հըլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Քօմօ շոգենաւը յունվար 28 ին Հըլէն մեկնեցաւ ի Կ. Պոլիս և աստ կ'սպասուի փետրուար 18 ին։

Սալէրնօ շոգենաւը փետրուար 20 ին Հըլէն ճանբայ պիտի ելնէ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլէթ խան Ղալաթիա

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլ, Միջերկրականի և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պլէօ
Արքատիա	2,500	Ռոճըրս
Ալպանիա	2,500	Քրուիքշանք
Լագոնիա	2,500	Ուիլքս
Մաքէտոնիա	3,500	Մարշ
Րումէլիա	2,800	Ֆօթըրգիլ

Մաքէտոնիա շոգենաւն ամսոյս 20 ին շաբաթ օր Պաթումէն աստ պիտի վերադառնայ և Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Րումէլիա շոգենաւն ամսոյս 10 ին Լիվրբուլէն աստ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱՐՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրբուլէ և Արեւելքի միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆալմընեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իսդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քասդիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայփրեան	2000	Լիպիան	800
Տուրըյ	700	Օբորթյ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆավիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Լէգղիան շոգենաւը, նաւապետ Պօլ այսօր Լիվրբուլէն աստ հասաւ։

Լէս[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Մաքնամ, ամսոյս 7ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա։

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաշման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլըրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ